

Hozz egy vörös zászlót!

MÁJUS 1.

**ÚJRA
FELVONULÁS!**

10 órától
a Kodály köröndről a Városligetbe!

11 órakor
POLITIKAI NAGYGYŰLÉS

A majális műsorából:

- Kartin zenekar, Cherokee együttes, mozgalmidal- és népdal-összeállítás;
- Moldova György és az Ezredvég alkotóközösségének írói dedikálnak;
- A Baloldali Front sátrában kubai zene, Beny Perez együttese, egész napos politikai beszélgetés, találkozó a DIVSZ elnökével.

Merénylet a természet ellen

Egy 2004-es adat szerint az Európai Unióban Magyarországon használják a legtöbb növényvédőt. De vajon EU-konformok-e ezek a kemikáliák, permetszerek? Engedélyezik-e ezeket tőlünk nyugatra? Nem valószínű, mert hazánkban is egyre inkább bizonyosodik, hogy ezek a súlyos mérgek amellet, hogy az emberre fokozottan veszélyesek, erősen szennyeznek a környezetet.

A környezet súlyos szennyezésének problémáit az átlagember először nem is veszi komolyan. Valahogy légből kapottnak érzi, s az ezzel való foglalkozást túlzott óvatosságnak, sőt mi több, fontoskodásnak. És igazából csak akkor döbben rá a helyzet súlyosságára, ha közvetlenül szembesül vele. Amikor a saját bőrén érzi, tapasztalja a mérgek kellemetlen, néha fájdalmas, sőt, olykor borzalmas hatását.

Begázosítva

„A gáz alattomos. Hangtalanul lopakodik elő a semmiből. Színtelenül gomolyog, de nem szagtalanul. Hisz erről is veszünk észre, hogy itt van. A förtelmes, jellegzetes vegyszerzagáról. Éles, bántó, tüdőt ingerlő. Először az orrunkba döf, de aztán szó szerint mellbe rüg minket ez a borzalmasan tömény, savanyú, éles gázfelhő. És nem tudunk hová menekülni előle. A gáz közvetlen hatásaként néhány perc múlva már iszonyú fejfájás gyötör mindannyiunkat, aztán rántór a szédülés és a hányinger...”

Nos, kedves olvasó, ön nem egy első világháborús mustárgáztámadás „izgalmas” részleteit olvassa, hanem a mai való világot. Megtörtént eseményt, igaz, még a tavalyi nyárról.

De vajon mi is történt? Mert tavaly a mi falunkban nem volt

háború, sem terrortámadás – egyszerűen csak a szomszéd szőlősgazda permetezte a szőlőjét. De két-három naponként, végig az egész nyár alatt.

Azon a napon erős szél fúj, és egy normális gazda ilyenkor ódzkodik a permetezéstől. Egyrészt azért, mert rengeteg anyag kárbavész, hisz elviszi a légáramlat, másrészt pedig ilyenkor a lakott területen egyenesen a szomszédok arcába száll a mérgek. Mint ahogy most is. A legszélsebb tőke két méterre sincs az ablaktól, így a permetszer gáz formájában befurakszik a házba, és nem lehet előre sehoval menekülni.

Nem tudom, mi történt volna, ha fiatalabb lennék, és még kicsik a gyermekeim. A gazda valószínűleg nem úszta volna meg egy ejnye-bejnyével.

Soha így még nem vártuk, hogy elálljon a szél, vagy eredjen az eső. Az erős gáz keverék 24 órán keresztül uralta a környéket, csak azután kezdett halványulni. De még jó néhány nap után is erősen kapart a torunk, és nyomást éreztünk a mellkasunkban. Bizony, mi így szembesültünk egy nemtörődöm gazda hadviselésével a természet ellen.

Mindent kiirtanak!

A kártevőket persze irtani kell a mezőgazdaságban. De nem mindegy, hogy hogyan. És

sem így! Mert ha az ember egy átlagos nyári napon körbenéz a határban, láthatja a vegyi hadviselés gázfelhőit gomolyogni. A legkülönbözőbb eszközök fűkálják a mérgeket a levegőbe. Kézi pumpás, esetleg benzínmotoros permetezőkből vagy traktorok által vonszolt, hatalmas tartályokból árad az „áldás” a természetre, elpusztítván minden kártevőt.

A baj ott kezdődik, hogy a mérgek nem válogat. Legalábbis azok a mérgek nem, amelyeket a leggyakrabban használnak. A mérgek elpusztítják a környéken minden létező rovat, puhatestűt és apróbb gerinces állatot. A vegyszernek „mindegy”, hogy az úgymond hasznos vagy káros – az csak öl.

Legszomorúbb az egészben az, hogy, aki ilyen mérget használ, az teljesen tisztában van azzal, hogy a szabadba szór ki gyilkos szert! Hiszen nem létezik, hogy nem látja a mérgek hatását, amely szó szerint tarol(!) az élővilágban.

És ne mondja nekem senki, hogy a permetszerek nem károsak az ember egészségére is! Hiszen a saját bőrömről tapasztaltam, a testemben éreztem a hatásukat. S hányszor lehetett már hallani, hogy X. Y. meghalt, mert permetszert ivott. Vagy a régmúlt időkben némely elvetemült falusi asszony patkányméreggel ölte meg férjét. Ez a mérgek úgymond már klasszikusnak számít manapság. Am ne gondolja senki, hogy ha nem jár a határban vagy a kiskertek környékén, megmenekül a mezőgazdasági mérgek káros hatásától.

(Folytatás az 5. oldalon)

A kétszintű érettségi története – eddig...

A vita már a Horn-kormány idején elkezdődött. Megküldték az iskoláknak a tervezetet, mit szólnak hozzá, hogy ezek és ezek a tananyagrészek tartozzanak a középszinthez, ezek és ezek pedig az emelt szinthez. Ez a vitaanyag pedagóguskörökben nem keltett általános érdeklődést, nem volt kötelező tantestületi vitára bocsátani, nem volt kötelező véleményt formálni róla. Márpedig az iskolák túlnyomó többsége amivel nem köteles foglalkozni, azzal pusztán magánszorgalmából nem tölti az idejét.

Tudom, mert első ránézésre megdöbbentem, micsoda eltűrés a személyiségi jogoknak a határban, láthatja a vegyi hadviselés, eltűrés azok elől, akik 16 éves korukban még nem tudják, több vagy kevesebb tanulással járnak-e jobban, és mondjuk (esetleg) a kevesebb tanulást választják. Tudom, hogy nagyon vártam azt az értekezletet, ahol ezt majd megvitátjuk, de ez az értekezlet végül elmaradt, mert kiderült, hogy nem kötelező ezzel a vitaanyaggal foglalkozni.

Nagyszabású előzetes tervek

A szakmai vita szűk körön belülre került, sokáig semmit nem is hallott róla a pedagógustársadalom, aztán a Pokorni-kabinet létrehozta az oktatásban hatósági jogkörökkel rendelkező OKÉV-et (Országos Közetkutatási Értékelési és Vizsgaközpont), amely számos országos méretű felmérést végzett el és ugyancsak számos pedagógus-továbbképzést szervezett. Egyik tanévben például bekérték az összes iskola összes (szaktanár által már értékelt, érettségi vizsgabizottság által már jóváhagyott) matematika érettségi dolgozatát, és megvizsgálták, mennyire egyenesen javítanak országos szinten a matematikatanárokat az egyébként központilag kiadott javítási-pontozási útmutató alapján. Az érettségi vizsgának is szá-

mító egyetemi-főiskolai felvételi dolgozatok javítását is megvizsgálták ekkor. A következő tanévben a magyar nyelv és irodalom érettségi dolgozatok javítását nézték át ugyancsak teljeskörűen, és a következő tanévre már a felüljavítás tapasztalatai alapján adtak ki egy egészen új, a korábbinál jóval részletesebb pontozási útmutatót a magyar nyelv és irodalom tantárgy írásbeli vizsgarészének értékeléséhez.

Pedagógus szakértői konferenciákon 2001-ben már lehetett hallani róla, hogyan fog majd kinézni az emelt szintű érettségi vizsga. A középiskoláktól és az egyetemektől egyaránt elkülönült vizsgaközpontokban, szakértői bizottság előtt kell majd emelt szinten vizsgázni, ahol rettentő pontosan fogják regisztrálni, mit mondott a vizsgázó és mit nem mondott, még magnófelvétellel is fog készülni a feleletéről, és mindenfajta szubjektív megítélés ki lesz zárva a feleletre vonatkozó pontozási előírások által. Az egyik kérdező tanár majd a vizsgázóra néz, és kérdéseket tesz fel, a másik pedig huzigálja a strigulákat az értékelő lapon. Emelt szinten minden tárgyból lesz írásbeli és szóbeli vizsga is, és mindkét vizsgarész értékelésében csak szakértői igazolvánnyal rendelkező tanárok működhetnek közre. Az emelt szintű érettségi vizsga egyidejűleg a felsőoktatási intézményekbe való felvé-

teli vizsgaként is funkcionál majd, és a középiskolai tanulmányok utolsó két évében emelt óraszámú lehet rá felkészülni (a saját iskolában, vagy ha ott nem tudják megszervezni, át lehet járni vendégségbe egy másik iskolába ezekre a többletóraakra).

Ki akarta egyáltalán a kétszintű érettségit?

A konferenciák résztvevői elsősorban ezekbe a nehézségekbe kötöttek bele (az eltérő óraszámú tanulás iskolai megszervezése, az emelt szintű szóbeli vizsga bonyolult értékelési módja). Arról első perctől egészen a rendszer életbe léptetéséig nem kérdezték meg a pedagógustársadalmat, hogy akar-e egyáltalán kétszintű érettségit. Én meg is kérdeztem a szakértői konferencián, hogy ha már minden részletet megvitattunk, felteszik-e legalább lezárásként ezt az alapvető kérdést, és határozottan azt választotta az illetékes, hogy az alapvető kérdést nincs mód vitatni.

Az egyetemek-főiskolák, amelyekről elvették a felvételi vizsgáztatás jogát, többségükben kijelentették, hogy nem követelik meg (az őket érintő tantárgyakból sem) az emelt szintű vizsgát. A legtöbb felsőoktatási intézménybe a középszintű érettségi vizsga eredményével is lehet jelentkezni.

(Folytatás a 3. oldalon)

ISMÉT MOLDOVA!

Örömmel tudatjuk, hogy ez év májusában megjelenik *Moldova György* Az utolsó történet című önéletrajzi regényének negyedik kötete. A szerző jóvoltából e heti lapszámunktól kezdve ismét csak A Szabadság hasábjain olvashatnak részleteket a könyvből. (7. oldal)

CIKKEINKBŐL

- ◆ Lejtmenetben az amerikai gazdaság (2. oldal)
- ◆ Magyar héják (3. oldal)
- ◆ Nyugdíjasok hat országából – Győrött (5. oldal)
- ◆ Önök írják (6. oldal)

EZ TÖRTÉNT a nagyvilágban

Április 13. Az Európai Parlament nagy többséggel jóváhagyta Románia és Bulgária uniós csatlakozási szerződését. A két ország reményei szerint már 2007. január elsejétől az EU tagjává válhatnak, ám a tagállamközi tanács az EB leendő, novemberi országjelentése alapján – legfeljebb egy évvel – elhalaszthatja a csatlakozást.

Április 14. Kilépett az olasz kormányból a Kereszténydemokrata Unió (CDU) és az Új Szocialista Párt (PSI). Ezzel válságba került a 2001 óta kormányzó jobbközép koalíció. Silvio Berlusconi miniszterelnök a parlamenttől kér bizalmat, miközben az ellenzék új választásokat követel. A kormány népszerűsége négy év alatt 51-ről 44,8 százalékra apadt, az ellenzéké pedig 43,9-ről 52 százalékra ugrott.

Április 15. A villamosenergia-árak jelentős csökkenését várja a német kormány az áram- és gázhálózatok szabályozásáról elfogadott törvénytől. Németországban a szállítási díjak csökkentésével próbálják lecsorítani az árakat. Ez a módszer Norvégiában tíz év alatt húsz százalékkal mérsékelte az árakat.

Április 16. Hiába küzdött érte Magyarország, mégis Varsóban állítják fel az Európai Unió határőrizeti ügynökségének székhelyét. Öt ország (Magyar-, Lengyel-, Észtország, Málta, Szlovénia), amelyek jelenleg az unió külső határát jelentik, versengett a hivatal felállításáért, amely ellenőrzi majd, hogy megfelelően őrzik-e az unió határait az érintett tagállamok, és segítséget nyújt a határrendőrségek kiképzésében.

Április 17. Választásokat tartottak Ciprus csak Törökország által elismert északi területén: a török ciprióták új elnöke Mehmet Ali Talat eddigi miniszterelnök lett. Ezzel véget ért Rauf Denktas regnálása és újból megnyílt a Ciprus-kérdés rendezésére, amit az Európai Unió feltételül szabott a törökökkel való októberi csatlakozási tárgyalások megkezdéséhez.

Április 18. Harmincötezer postai alkalmazott kezdett sztrájkot Romániában. Nem kézbesítik a leveleket, a nyugdíjakat, az újságokat sem. A postások 16 százalékos béremelést követelnek a kormány négy százalékos ajánlatával szemben. A tiltakozó akciót tíz naposra tervezték, de elképzelhető, hogy sikerül előbb megegyezni a kormánnyal.

Április 19. A Sixtus-kápolnában ülésező százfőtől tagú konklávéban Joseph Ratzinger német bíborost választotta meg a római katolikus egyház 265. pápájává. A konzervatív szárnyhoz tartozó, 78 éves új egyházfő a XVI. Benedek nevet választotta.

Ratzinger kardinális és az elhunyt pápa, II. János Pál egy 2003-as felvételen

NEMZETKÖZI TANÁCSKOZÁS MOSZKVÁBAN

Az Oroszországi Föderáció Kommunista Pártjának szervezésében április 17–18-án nemzetközi tanácskozást tartottak Moszkvában, a fasizmus feletti győzelem 60. évfordulóján. A konferencián részt vett a Független Államok Közössége országaiból 13 kommunista párt, tovább 10 európai párt, a Német KP, a Görög KP, a Spanyol KP, az Olasz Kommunista Pártja, a Szlovák KP, a Portugál KP, a Cseh KP, a Jugoszláv KP, valamint Magyarországról a Munkáspárt delegációja. A Munkáspárt képviselőjében Vajda János, a Munkáspárt elnöke volt jelen a tanácskozáson. Gennagyij Zjuganov, az OFKP elnöke és Vajda János hétfői szívélyes légkörű megbeszélést folytattak a két párt közötti kapcsolatok fejlesztéséről. Megállapodtak, hogy júniusban sor kerül a két párt elnökeinek találkozására. A tanácskozásról és a magyar–orosz pártközi megbeszélésekről következő számunkban részletesen beszámolunk.

– Tudósítónktól

A huszonötök Európájából jelentjük

● A londoni Economist szerinte Karlsruheben székelt német alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az EU minden tagországára kötelező, úgynevezett „letartóztatási parancs” nem sérti-e az ország alaptörvényét. A kérdés azért került az érdeklődés középpontjába, mert a szíriai és német üttelével rendelkező Mamun Darkanzli ellen az al-Kaida terroriszervezettel való állítólagos kapcsolata miatt a spanyol hatóságok letartóztatási parancsot adtak ki. A hamburgi bíróság jóváhagyta Darkanzli őrizetbe vételét és kiadatását, ami ellen ügyvédei az alkotmánybírósághoz fordultak. A karlsruhei bírák egyelőre felfüggesztették az ítélet végrehajtását, és az ügy részleteit vizsgálják. Az alapkérdés azonban az, hogy a tagországoknak milyen lehetőségük van állampolgáraik védelmére egy külső döntéssel szemben, mivel az államok jogrendje eltérő. A terességmegszakítás például legális Németországban, de tiltott

Írországban. Brigitte Zypers német igazságügyi miniszter kijelentette, hogy a kapcsolatokban nagy törést okozna, ha karlsruhei bírák alkotmányellenesnek minősítenék az EU letartóztatási parancsát, és a német jogot az uniós jog fölé helyeznék.

● Az ANP hírügynökség jelentése szerint a holland kormány esetleg elhalasztja a június elsejére kitűzött referendumot, ha a május 29-ei népszavazáson a franciák nem mondanak az európai alkotmányra. A legutolsó felmérések azt mutatják, hogy jelenleg a lakosság 11 százaléka szavazna „igennel”, mintegy kétharmada tartózkodna, és 15 százalékuk még nem döntött. A kereszténydemokraták és a szociáldemokrata Munkáspárt támogatja elsősorban az uniós alaptörvényt. A „nem” tábora jelenleg tízszeresére nőtt, de a választók további 15-20 százalékát tudják még mozgósítani. Thijs Berman, a baloldali Szocialista Párt európai képviselője azt mondta, „ha a franciáknál a 'nem' győz, nincs akadály a holland ellenzők előtt”. Olyan alkotmányra lenne szükség, amely „jobban védené a globalizáció káros hatásaival szemben”. Fokke Obbema, a baloldali Volsrant munkatársa azt hangsúlyozta, hogy Hollandiában „nincs érdemi vita az alkotmányról”. Követve a francia példát, „alaposan meg kellene viz-

gálni a munkahelyek Keletre való telepítésének a negatív következményeit”.

● A Jyllands-Posten napilap április 11-ei tájékoztatása szerint az „igennel” szavazók aránya Dániában a márciusi 33-ról 30 százalékra csökkent. A választók 22 százaléka jelenleg nemmel voksolna, de a lakosságnak közel a fele még nem döntött. A dánok ellenkezése Törökország EU-tagságával szemben viszont egyre növekszik. A Ramboll Intézet felmérései azt mutatják, hogy jelenleg a választók 19 százaléka támogatja csak a török csatlakozást, 63 százalékuk pedig ellenzi. A múlt év szeptemberében még 31 illetve 49 százalék volt a kérdésekre adott válasz. A jobboldali dán Néppárt össze akarja kötni Törökország EU-ba való belépésének és az alkotmány elutasításának a kérdését a választásokon. A napokban megkezdődött a „nem” győzelméért folytatott kampány, amelyben tizenkét párt, több civil mozgalmás és a szakszervezetek vesznek részt. A referendumot szeptember 27-én tartják. Ismeretes, hogy a lakosság korábban már elutasította az euróövezetbe való csatlakozást is.

● The Prague Post azt írja, hogy „Václav Klaus elnök a legnépszerűbb politikus Csehországban, azonban a tagállamok ál-

lamfői közül az egyetlen, aki nyíltan fellép az európai alkotmány ellen”. A prágai Slavia kávéházban mutatták be sajtó képviselőinek azt a röpiratot, amelynek az előszavában az elnök tüz

Václav Klaus

pontban foglalta össze az európai alkotmánnyal kapcsolatos, elsősorban a nemzeti szuverenitás korlátozó észrevételeit. A sajtótérkeleten Klaus azt mondta, hogy „tartsuk fel a kezünket és szavazzuk meg az alkotmányt”. Ellenfelei gyakran szélsőségesnek és az elszigetelődés hívének nevezik az államfőt. Jan Zahradil, a Polgári Demokrata Párt európai képviselője viszont azt mondta, hogy „az alaptörvény által további hatalomhoz jutó bürokratikus uniós elit mindenkit megrálgalmaz, aki bírálja az alkotmányt”.

– Munkatársunktól

Az ausztrálok és barátaik

John Howard ausztrál kormányfő George Bush amerikai elnök politikájának elkötelezett híve. Az amerikaiak és a britek után a konzervatív Howard elsőként küldött csapatokat Irakba, és egy újabb alakulattal növelte a közelmúltban az ausztrál katonai kontingenst. A miniszterelnök azonban tévedett, amikor az állította, hogy „az USA-val való szövetség központi helyet foglal el a lakosság gondolkozásában”.

A sydneyi Lowy Institute nevű külpolitikai elemzőközpont március végén felmérést végzett az ausztrálok más országokról kialakult véleményéről. Az egyik kérdés arra vonatkozott, hogy válaszadó nevezzen meg tizenöt olyan országot, illetve régiót, amelyről pozitív véleménye van. Az összesítésben Malajziát és Pápua Új-Guineát követően az USA a 11. helyre került. Az Egyesült Államokat már csak Indonézia, a közel-keleti térség, Irán és Irak követi. Az élményben viszont a „szomszéd” Új-Zéland, Nagy-Britannia, az Európai Unió és Japán szerepelt.

Az országot fenyegető veszélyekről szólva az ausztrálok 57 százaléka az iszlám fundamentalizmushoz hasonló arányban az amerikai külpolitikát jelölte meg. Ausztrália biztonsága szempontjából a lakosság 72 százaléka fontosnak tartja az Egyesült Államokkal való szövetséget, de három megkérdéztet közül kettő azon a véleményen van, hogy az amerikaiak túlságosan is befolyásolni akarják a canberrai kormány külpolitikáját. Az ausztrálok 72 százaléka elutasítja, hogy támogatást nyújtsanak az USA-nak, ha Tajvan ügyében konfliktusba kerülne a Kínai Népköztársasággal.

A londoni The Economist hetilap idézi Allan Gyngellnek, a Lowy Institute igazgatójának a nyilatkozatát is, aki Paul Keating korábbi munkáspárti

John Howard

miniszterelnök tanácsadója volt. Gyngell szerint az USA iránti ellenszenv elsősorban Bush elnök népszerűtlenségével és az ausztrálokak a superhatalmi felsőbbrendűséget elutasító véleményével magyarázható.

A felmérés másik meglepetését jelentette, hogy a válaszadók mintegy kétharmada pozitívan nyilatkozott Kínáról. Mintegy ötven százalékuknak az a véleménye, hogy Ausztrália számára előnyös lenne egy szabad kereskedelmi egyezmény aláírása az ázsiai nagyhatalommal. Hasonló megállapodásnak az Egyesült Államokkal való megkötését viszont csak a lakosság egyharmada támogatja.

Az ausztráloknak határozottan az a véleményük, hogy az USA politikája sokkal nagyobb fenyegetést jelent a világ számára, mint Kína egyre növekvő befolyása. No comment!

Lengyel Ákos

Lejtmenetben az amerikai gazdaság

A párizsi Le Monde hosszabb cikkben foglalkozott az amerikai gazdaság gondjaival és az ipari termelés folyamatos hanyatlásával. A 2003 júliusa óta tartó, átlagosan négyszázalékos növekedés ellenére a kereskedelmi deficit tavaly elérte a 617 milliárd dollárt, ami 475 milliárd eurónak felel meg.

A hiány a gépgyártásban még nagyobb, 2002-ben 483, 2003-ban 574 és 2004-ben 666 milliárd dollár értékű volt. Michel Evans, az American Economics Group vezető közgazdásza szerint az év végére a deficit a 700 milliárd dollárt is meghaladhatja. A kereskedelmi forgalom negatív mérlegének a fő oka, hogy jelenleg az import kétszer gyorsabban bővül, mint az export. Az import gyors növekedése a külföldi szállítók versenyképes áráival, a termékek jó minőségével és a fogyasztói igényekhez való rugalmas alkalmazkodással magyarázható.

Peter DeFazio demokrata párti képviselő szerint az emberek azt kérdezik, hogy „lesz-e munkájuk az Egyesült Államokban húsz év múlva is”. A képviselő azt állítja, hogy „az utóbbi négy évben hárommillió munkahely szűnt meg az USA-ban”. Az amerikaiak Kínából importálják a cirkálókat, a szükséges mágneseket, a Microsoft-játékok konzoljait, a kerékpárok 85 százalékát, de még a nemzeti zászlókat is. Paul Craig Roberts, Ronald Reagan volt elnök tanácsadója azt mondta, hogy „ócskavasat, bőrt és gyapotot exportálunk, de gépeket, bőrt és ruházati cikkeket importálunk”. 2001–2004 között az USA textiliparában a munkahelyek száma 374 ezerrel lett kevesebb, ami az ágazatban dolgozók több mint egyharmadát érintette.

A három nagy hazai gyártó: a General Motors, a Ford és a Chrysler részesedése az amerikai autópiacon folyamatosan csökken, de viszonylag még meg tudták őrizni a pozícióikat. Az elmúlt három évben a gépkocsik importja „csak” 19, a fogyasztási cikkeké 40, a gépeké pedig 38 százalékkal nőtt.

1996-ban a fejlett technológiával ellátott munkahelyek aránya tizenegy, 2004-ben pedig csak nyolc százalék volt. Michel Evans szerint csak a csúcstechnikával rendelkező ipari területek tudják túlélni a következő évtizedeket. „Nincs olyan vállalati vezető, aki hajlandó lenne tízdolláros vagy magasabb órabért fizetni egy dolgozónak, amikor az elvégzett munka külföldön csak egy dollárba kerül”. Az Apple többmilliárd dollár értékben importál a szórakoztatástelektroonikához alkatrészeket, ami ugyan rontja a külkereskedelmi mérleget, de a készülékek értékesítésénél a cég kilencven százalékos haszonra tesz szert.

A gyártás más régiókba való áttelepítésének a fő célja, hogy a termelési költségek lecsökkentésével a multinacionális vállalatok maximális profitot érjenek el. A neoliberális piacgazdaságra jellemző folyamat nemcsak az Egyesült Államokban vált gyakorlattá, hanem az Európai Unió fejlett országaiban is elkezdődött.

Bence Dániel

(MAGYAR) HÉJÁK

Időről időre felbukkannak a magukat a baloldalinak mondó újságokban azok az újságírók, akik megmondják nekünk, mi az a demokrácia, mert azt gondolják, hogy egyedül avatott ismerői a „diktatúrák természetének”. Vannak visszafogottabbak, de legtöbbször egy dologban egyetért: a világ biztonságának és jólétének szavatolására tankok és bombák ígérkeznek a legmegfelelőbb eszköznek. Dunai Péter Lépésnépszerű című cikke a 2005. április 2-ai Népszabadságban az amerikai külpolitika nyílt apológiájának klasszikus példája.

Már a nyitás is elképesztő, mondhatni diktatórikus, mert rögtön leszögezi a szerző: már nincs értelme vitatkozni azon, „*hogyan milyen alapon rohanták meg az amerikaiak és szövetségeseik Irakot*”. Amennyiben valaki mégis kételkedne a háború igazságosságában – már, ha ez a két szó egyáltalán leírható egymás után –, rögtön bevethetőek a szokásos hangzatos frázisok, mint népi terrorrendszer, iszlám konzervativizmus és antiszemizmus, ha ez mégse lenne elég, a Washington által készített Robb-Silbermann jelentés biztosan megbékíti a háború kritikussait, hiszen az „*maró kritikával illeti az amerikai hírszerző szervezeteket az iraki durva mellényülésért*”. El tudom képzelni, mennyire megnyugtató az azoknak az irakiaknak, akiknek ismerőse, barátja vagy családtagja a több tízezerre rúgó áldozatok között volt.

Elfogadható George W. Bush új háborús doktrínája? A nyilvánvaló nem miatt inkább azt a kérdést válaszolnám meg, hogy mennyire új ez a doktrína. Anynyiban biztosan, hogy új ideológiai színezetet ad az amerikai geopolitikai érdekek leplezésének. A történelem során eddig is hivatkoztak az USA biztonság igényeire, de mostanra az újjászülött keresztény messianizmus jegyében zajló demokrácia-exportot helyezték a külpolitika homlokterébe, „*mert stabilitás csak szabad, demokratikus államokkal valószínűsíthető*”. Ez akár felfogható pozitívumként is, hiszen eddig a harmadik világbeli válságzónákban az amerikai gazdasági-politikai érdekeknek megfelelő „stabilitációt” szélsőjobb diktatúrák és különféle katonai rezsimok követék, mint Nicaraguában, Chilében, Salvadorban, Braziliában, Haitin, Kongóban és a sor még folytatható. A demokráciát azonban szemmel láthatóan úgy képzelik el, hogy szétlövők és megszállják az országot, aztán bezavarnak néhány volt amerikai érdekeltségű vállalati menedzsert, helyi oligarchát és kézi vezért ellenzik egy palotába parlamentet játszani. Fogjuk az „instant demokrácia” feliratú dobozokat, leengedjük helikopterekkel a csodálkozó barbárok közé, aztán szidjuk őket, ha nem értik, hogyan is működik. A cikk szerzője is hasonlóan ír: „*nagy baj az erőődő türelmetlenség, az elemi erejű idegen-, Amerika-ellenesség. Az arab világ sértettnek, megaláztattnak, kiszolgáltatottnak érzi magát*”. Ez a megszálláspárti hírtévéziókat nézve sem tűnik meglepőnek. Az amerikai hadsereg katonái mélyen humanista küldetésstudatukhoz híven lőnek agyon életükért könyörgő sebesülteket egyenes adásban, kínoznak halálra egyszerű embereket, erőszakolnak meg férfiakat és nőket egyaránt és dobnak folyóba utcagyereket. Eközben a közszolgálatok rendszeresen csüörtörtököt mondanak, 60 százalékos a munkanélküliség, akadozik az élelmiszerellátás, vagyis az új rendszer még a Szaddám-diktatúra életszínvonalát sem képes biztosítani a szenvedő iraki nép-

nek. A fegyveres ellenállók – akiket a lap mellel minden árnyalattól mentesen leterrorizál – felrobbantják havonta az olajvezetékek felét, azok érdekes módon mégis hihetetlen gyorsasággal megjavulnak. Az irakiakért aggódók azonban megtudhatják, hogy minden jól halad a maga útján, hiszen a „*napi 1-2 fős embervesztésszint, költségdalon a naponta 4,7 milliárd dolláros számla az USA számára hosszabb ideig nagyobb belső ellenállás nélkül fenntartható*”. Egy pillanatra eljátszottam a gondolattal, hogy vajon belső ellenálláson melyik nyomorgó, tömegesen halálba küldött underclass értsem, az irakit vagy az amerikaiat.

Egy dologban viszont egyet kell értek az elemzővel: tény, hogy az Irak-vita megvilágítja a nyugati világ értékrendjének elmentmondásosságát. Azonban itt nem „*az ősember barlangmentáliságból eredeztethető*” nemzeti szuverenitás és az univerzális emberi jogok ellentétéről van szó. Egy neokolonialista háború esetén nincs értelme emberi jogok védelméről papolni. A Nyugatnak ahelyett, hogy pontot tesz a vita végére, el kéne gondolkodnia azon, hogy van-e joga magát felsőbbrendűnek tartania demokratikusnak mondott rendje miatt, amelyet nagyrészt éppen más népek gyarmati leigázásából és kifosztásából szerzett, sok száz éven át felhalmozott javak révén alakíthatott ki. A kultúrateremtő civilizáció maszkjával nem takaríthatja önkéntes és lassan demográfiailag és gazdaságilag is hanyatló, magát az erőszak és a gazdasági diktatúra alapjaira szervező nyersanyaggyűjtő óriás. Gondolom, a kedves olvasó is érzi, hogy e sorok között ott bújkál az idén hatvan éve legyőzött fasizmus szelleme. A Nyugatnak azonban szemmel láthatóan nem okoz gondot az erőszak kultúra és az antifasiszta tradíció összebontása.

Itt egy nagyon mély strukturális problémával van dolgunk, ugyanis az emberiség történetének szerves része a háború mint a konfliktusok rendezésének elfogadott eszköze. Legfőbb oka a világszerte egyenlőtlen fejlődés az ebből következő társadalmi egyenlőtlenések Földünk összes országában. Egy kanadai katonai akadémia kiszámolta, hogy eddigi történelmünk során nagyjából 3,9 milliárd ember vált háborús cselekmények áldozatává. Mivel a kiváló okokat azóta sem sikerült megszüntetni, így a jelenség a technikai fejlődésnek köszönhetően folyamatosan eszkalálódik. A háború a kapitalizmusban is normalitás, csupán egy vállalkozás, amelynek van nyeresége és vesztesége, olyan racionálisan alkalmazott kényszerítés, amelynek egyetlen célja a dominancia érvényesítése.

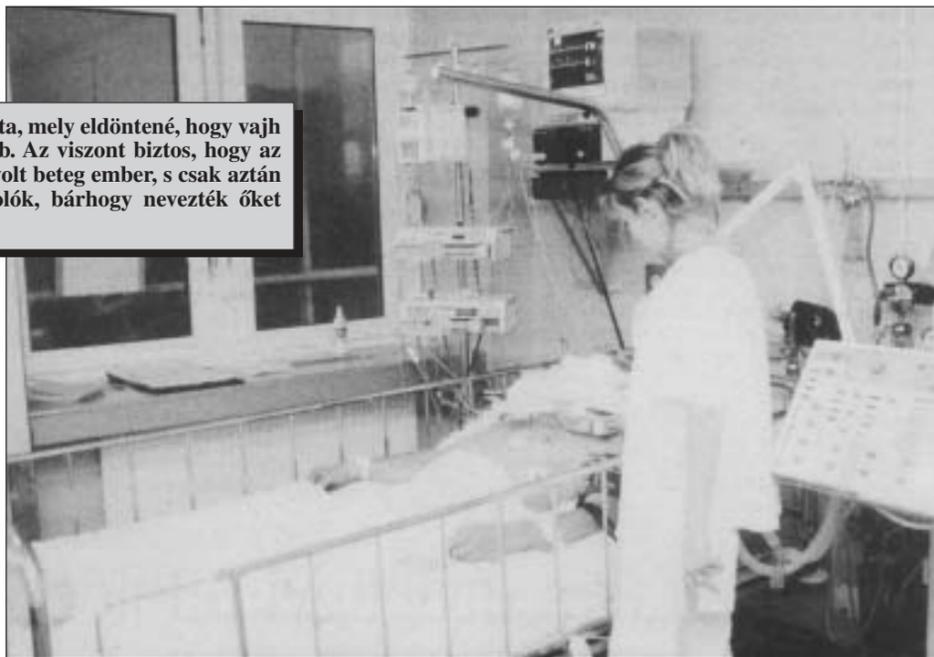
Én nem tudom, George W. Bush háborús héjai és magyar védnökeik hogy képzelik el a tartós békét, de amíg meg nem szüntetjük a kiváló okokat, addig a béke fogalma két háború közötti tűzszünettel lesz egyenlő.

Vázsonyi Dániel

Egyre kilátástalanabb a nővérhelyzet

NŐVÉRKE! NŐVÉRKEEE!...

Nem tudom mióta zajlik az a vita, mely eldöntené, hogy vajon a tyúk vagy a tojás volt-e előbb. Az viszont biztos, hogy az emberiség történetében előbb volt beteg ember, s csak aztán lettek gyógyítók, orvosok, ápolók, bárhol nevezték őket több évszázadon át.

A címben leírt kiáltás Magyarországon 54 ezer egészségügyi dolgozót – nővért – érinthetne, ha egyszerre hangzana fel segélykérésként. Hazánkban ugyanis ennyien dolgoznak a nevezett munkakörben, hozzávetőlegesen 3000–3500 állás pedig betöltetlen. Igen gyakori a munkahelyváltás, a kilépés pedig csak Budapesten a felmérések szerint ezer fő körül mozog havonta. Iszonyatosan magas szám! Különösen akkor, ha az is tudott, hogy a szakdolgozók 10-15 év múlva elérik a nyugdíjkorhatárt, és az utánpótlás igen csak ritkul, és már most is az új belépők derékhalda a szomszédos országokból érkezik. A jobb fizetés érdekében, de erről majd később.

Magyarországon az ezer lakosra jutó kórházi ápolók száma 5,4 fő. A rendelkezésre álló adatok szerint ez a szám Finnországban 21,7(!) Dániában 13,5, Németországban 9,5, Csehország 7,8 fővel megelőzi 6,7 fővel rendelkező Franciaországot, míg Ausztria 5,8 – tehát nálunk nem sokkal több – kórházi ápolót mondhat magának.

S akkor most a fizetésekről. Az EU tagállamaiban a magyarországi (kezdő: bruttó 70-80 ezer, míg a diplomásoké száz-ezer forint a jellemző) hozzávetőlegesen 4-5-szöröse a jellemző. Igen ám, de ott a megélhetési költségek is magasabbak. Igaz, nálunk sem mondhatók alacsonyoknak, különösen azoké a „vendégmunkásoké”, akik nővérszálló híján albérlésben vagy bérlemben laknak.

Sajnos a magyar egészség-

ügy szociális létesítményekben sem bővelkedik. Egyre kevesebb az óvoda és a bölcsőde, így aztán a 12 órában dolgozók képtelenek gyermekeiket elhelyezni, s pályaelhagyásra kényszerülnek. Ráadásul szép számmal vannak közöttük gyermekeiket egyedül nevelő édesanyák.

Pedig az ápolói munka nyugodt, kiegyensúlyozott idegrendszerrel élő emberekhez kíván, az állandó stresszhelyzetben csak így lehet a munkára koncentrálni. Stresszhelyzet pedig akad bőven.

A nővérek persze nem egyformák, de biztos, hogy aki nyugodt családi háttérrel rendelkezik, az alapvetően konfliktustűrőbb. Az is nyilvánvaló, hogy még a leggorombább beteg sértéseit sem torolhatja meg, legfeljebb ez után „szelídem” átnéz fölötté, bár hallottam olyant is, mikor egy nővér jó hangosan belerikkantotta a légtérbe: még az hiányzik, hogy egy beteg mondja meg, mit csináljak. Igaza volt vagy sem, ez

nem megengedhető. A családi háttérről még csak annyit, hogy ez sem mindig biztos, s erre példaként lehetne felhozni az egykori irgalmasnővéreket, akiknél megértőbb és szakmailag felkészültebb ápolókat keveset lehetett találni.

S még valami, ami egyszerűen megdöbbentett, és ez pedig, hogy az ápolók – nővérek – nem részesülnek étkezési hozzájárulásban, mint ahogy ruhapénzben sem. A kórház ad ugyan munkaruhát – de nem kérnek belőle, hiszen nők és munka közben is szeretnének csinosak lenni, az „egyenruha” meg mindenre jó, csak nem erre. Az étkezési hozzájárulásról hallott történet pedig egyszerűen elképesztő, s aligha egyedül a Heim Pál Gyermek-kórházban a személyzet számára kötelező az ebédfizetés, s ennek az összegnek egy részét a beteg gyerekek étkeztetésére fordítják. Nem stikában, nem suttyomban, hanem főigazgatói bejelentés alapján, s ezt nekem nem a pletykás

szomszéd Rózsi néni mesélte, hanem egy ott dolgozó.

Közben arról is értesültem, hogy egy alapítvány ez évben húszmillió forintot adományoz a kórháznak, hasonló célra. Döbbenetes. Hát már ott tartunk, hogy beteg, kórházban fekvő gyerekeinket sem tudjuk tisztességesen étkeztetni?

Ilyenkor aztán szégyellem magam, ha egy árva szót is merek szólani, ha főtlen és hideg a kórházi rizs, langyos a főzelék és elfogyasztása után egy órával korog a gyomrom. Jogom vagy nem jogom szót emelni, fáj, mert már szinte pusztába kiáltott szó.

Legszívesebben egy száját tépő és semmit sem tevő „illetékest” a beteggyakhoz ültetnék egy éjszakára. Hallgassa ő is, mikor egy súlyosan beteg idős vagy fiatal ember fél- vagy egész éjszakán át elcsukló hangon könyörgöve kér segítséget. Nővérke, nővérke! A nővérke előbb-utóbb ott van. De hol van ő?...

Veégh Ádám

A kétszintű érettségi története – eddig...

(Folytatás az 1. oldalról)

Ezért az érettségi vizsga kétválasztásának eredeti funkciója nem érvényesült, az emelt szint mindössze többletpontot jelent a felvételin. Ezért azonban a középszintű érettségit is ugyanolyan alaposan szabályozottá tették, mint amilyenek eredetileg csak az emelt szintet szánták, és középszinten is minden érettségi tárgyból lesz írásbeli és szóbeli vizsga is (csak a matematika a kivétel, amely sikeres írásbeli esetén nem tartalmaz szóbeli vizsgarészt).

Időközben elterjedtek azok a felmérések is, amelyek a hagyományos középiskolai tananyagtól függetlenül, úgymond „életközeli” feladatok megoldási készségét kívánták megvizsgálni a 15-16 éves korosztályban. Ezek a feladatok nem a klasszikus műveltség kérdéseit firtatták, hanem különféle szövegek, táblázatok, grafikonok olvasásának, megértésének, tartalmukról való véleményalkotásnak, logikai összefüggések felismerésének készségét kívánták (volna) meg, és – természetesen – azzal az eredménnyel zárultak, hogy

az iskola ezeket a képességeket nem fejlesztte kellőképpen.

Amikor a Fidesz-kormányzás után ismét MSZP-SZDSZ-kormány került hatalomra, az oktatási tárca élére visszakerülő Magyar Bálint épp ezekre a felmérési tapasztalatokra hivatkozva adta elő már a második napon, hogy az oktatás tartalmát gyökeresen fel kell forgatni (az első napon a saját egykori klientúráját helyezte vissza korábbi jogaiba).

Bizonytalanság, káosz és düh

Két évvel ezelőtt ilyenkor még nem lehetett biztosan tudni, hogy az idén végül is valóban bevezetésre kerül-e a kétszintű érettségi, illetve körülbelül ebben az időszakban mondták ki a végső igent. Arról, hogy az érettségi vizsga közzépsinten is gyökeresen megváltozik, és óriási terhet ró az összes pedagógusra, csak a végső döntés után kezdtek beszélni. Az iskolák nem kaptak tájékoztató kiadványokat a követelményrendszerrel és az érettségi vizsga menetéről, hanem tantárgyanként több száz oldalas anyagokat kellett letöl-

teniük (és kinyomtatniuk) az Oktatási Minisztérium honlapjáról. Minden érettségizető tanárnak minden kihúzható tételhez részletes feladatlapot és minden feladatlaphoz ugyanolyan részletes pontozólapot is kellett készítenie a szóbeli vizsgára, amelynek felépítése, tartalma teljesen újszerű. Nem-hogy felkészíteni nem tudták a tanítványaikat az elvárt tudásanyagból, de mind a mai napig nem tudják, mi lesz a dolguk az érettségiben. Megváltozik a középszintű vizsga teljes adminisztrációs rendszere. Az iskolák külön adminisztrátort alkalmaznak az elektronikus adattörzsről és a központtal (OKÉV-vel) való folyamatos elektronikus adatforgalom lebonyolítására, de a beígért jegyzői tanfolyamok (az érettségi vizsga jegyzői feladatainak ellátásáról) még meg sincsenek hirdelve, pedig már csak három hét van hátra!

A középszintű vizsga lebonyolításának egész módja és tartalma teljesen kétségessé teszi a gyenge tanulók vizsgáinak kimenetelét. A középszintű vizsga sok tekintetben nem is könnyebb az emelt szintűnél, hanem nehezebb. Nem a tan-

tárgy (klasszikus) lényegére épül, hanem sok apró, könnyen megoldható, de ugyanolyan könnyen el is téveszthető, részben tanulatlan, részben járulékos tartalomra irányul.

Az érettségizető pedagógusok tömegesen nincsenek tisztában mind a mai napig azzal, hogyan alakul ki majd a vizsgázó végső jegye, hogyan összegeződik az írásbelin és a szóbelin nyújtott teljesítmény.

Nincs idő, nincs mikor kimondania a pedagógustársadalomnak, hogy nem kér a kétszintű és egyáltalán az új formájú érettségi vizsgarendszertől. Az érettségizető tanárok abban bíznak, hogy az erőltetett ütemű bevezetésből, a kioldozatlanságból már eddig is nap mint nap származó problémákra tekintettel az első újszerű érettségi „elnézőbb” lesz annál, mint amilyenek szánják. Ma Magyar Bálint nevét „ki diccel ejtené, nem él oly walesi bárd”. Az a különbség, hogy a kárvallott gyerekek (a szülei meg még inkább) nemsokára még a pedagógusoknál is sokkal-sokkal dühösebbek lesznek.

Botta Melinda
budapesti pedagógus

A PÉNZ NEM MINDEN

Beszélgetés Sipőcz Sándorral, a Munkáspárt Győr megyei elnökével

Nehéz terep – mondanák a Dunántúl eme részére, mert hogy az az ország „jobbik” felének számít. Mármost a fejlődés szempontjából. Szívesen telepednek ide a multik: a vagongyár helyére az Audi, a Győri Keksz kárára, a Rihards helyére valami más – és se szeri, se száma a kisebb-nagyobb európai cégeknek és kiszolgáltatóknak. Ennélfogva – munkahely és jövedelem lévén – az emberek megélhetése, többek jóléte viszonylag biztosított. De a tények olyasmint mutatnak: „lakva lehet az embert megismerni”, belülről látják az itteniek a kapitalizmus lényegét, a globalizáció embertelenségét! A pénz mindenhatóságát! Lehet itt tere, működési lehetősége egy kommunista pártnak?

Erről beszélgettünk Sipőcz Sándorral, a Munkáspárt Győr-Moson-Sopron megyei elnökével. Na meg az időszerű, az igazi baloldalt foglalkoztató gondokról.

Szóból ért az ember

– Bizony van lehetőség a működésre! A dolgozó emberek igazi képviselőire, a jó politika hirdetőire. Vitatkozni is kell, de ennek határa van. Itt is győri az embereket a „hogy tovább” gondolata – mondja Sipőcz Sándor. – Tudjuk, látjuk, hogy meg kell újulni, persze, a párt alapszabályait, önállóságát, hitelét megőrizve! Az elmúlt idők nagy tanulságokkal jártak a mi nemzedékünk számára, s ezekből az egyik: nem tűrhető a szakítás! De a bezárkózás sem, a szektarianizmus! Az önmagunk céltalan feltétele!

– Manapság ez nem csak Győrben kérdés?

– Nem bizony, de mi itt azt a választ adjuk rá: a pártban nincs helye a hazakodásnak. Rendet kell végre teremteni. Rendezni a sorokat, levonni tisztelettel a tanulságokat és fegyelmellett készülni, előbb a kongresszusra, majd a választásokra. Én afféle „bejáró” elnök vagyok, Sopron és Győr között élek, azt mondhatom, szinte állandó a kapcsolat nemcsak a párttagsággal, hanem a mindenféle gondolkodású emberrel. Meggyőződésük, hogy szükség van egy erős kommunista pártra, s ahogy itt mondják, legyen vége a „tingli-tanglizásnak”. Zárják le a személyi ügyeket és neki a munkának. Óriási feladatok előtt állunk, az egész ország, az egész társadalom. A kétkezi emberek szavát hallassa valaki, mégpedig a szószólójuk, a kommunista párt.

– És milyen ez a szó?

– Egyenes, őszinte, lényegre törő. Nem lehet mellébeszélés, mondjuk a nemzeti akaratról úgy, hogy közben azt igyekezzünk megosztani. Ígéretet sem lehet, felelőtlenül! Ilyesmihez tartjuk magunkat, például a Munkáskörben, amelynek Horváth Sándor a vezetője. Ide pártonkívüliek tartoznak, de szimpatizánsaink, munkások, alkalmazottak, a vagongyárból, a Richardsból, a Graboplasztból. Tiszteletes emberek, velünk vannak.

– Na és a fiatalok? Érdekl

Sipőcz Sándor

felvették a kesztyűt. Nagyon néz mindenki, ha megjelennek jelöltjeink fotói, ahová lehet, fiatal állítottunk! A sort talán Sopronban kezdjük, ahol Péntes András, az országgyűlési képviselőjelölt huszonegy éves. Aztán jönnek a győriek: itt három választókerület van. Jelöltünk, Jakus László, a városi elnökünk, a helyettese, Markó Gábor, egyébként ő a Baloldali Frontért is felelős, és Ferlendy Eszter. Ez utóbbit a megyei nőtagozat élére is szeretnénk...

– Említette, hogy nem tegnap kezdték a fiatalítást...

– Nem, ezt nem szabad erőltetni. Pedagógus vagyok, ismerem a nevelési folyamatokat. Az élet folyamán szabad utat engedünk, persze egy kissé terelgetve. Említeném a soproni esetet. A felszabadulásra emlékeztünk április elején, az ottani temetőben. Bemutattak egy tizenöt éves lányt, elmondta: nagyon szimpatizál a Munkáspárttal és sajnálja, hogy még nem léphet be, s alig várja a korhatár elérését. Addig is jó, ha nem tévesztjük szem elől. Itt Győrben pedig szülők kerestek fel: kicsoda hely ez a Munkáspárt, ahol gyermekük tölti az idejét? Elmondtam, hogy mivel foglalkozunk, kiket képviselünk, mi a célunk, s a végén azt felelték: „soha rosszabb helyen ne legyen a gyerek...”

Találkozni a szomszédokkal

– Ez itt a nyugati kapu, mi több, három ország találkozása, milyen a kapcsolat a szomszédokkal?

– Nem az igazi, többször gondoltunk rá, jó lenne összejönni az osztrák, a szlovák kommunistákkal, de eddig nem volt hozzá erő. A mosonmagyaróváriaknak van valami érintkezésük a szlovákokkal, de az nem pártpcsolat. Nemrégiben kollégámmal, Tóth István Komárom megyei elnökkel terveztük, hogy találkozunk a szlovák elvtársakkal. Talán most a Komáromi Napokon sikerül. Valahol ezt is el kell kezdeni, s nem csak azért, mert uniós országok vagyunk...

Mártony Mihály

Felhívás a Munkáspárt megyei, városi és alapszervezeti vezetőihez

Tisztelt Elvtársak!

Idén közösen tartjuk a Baloldali Front – Kommunista Ifjúsági Szövetség VII. kongresszusát és a Munkáspárt ifjúsági aktiváját. Ennek fő oka, hogy szeretnénk még jobban összefogni a kommunista fiatalokat, és hogy közösen – Front-tagok és párttagok – tudjunk felkészülni a 2006-os választásokra.

Ezen a találkozón szeretnénk meghatározni az elkövetkező időszak feladatait, itt akarjuk meg erősíteni a Baloldali Front politikai irányát. Hogyan tudunk valóban országos szervezetté válni, mit kell tennünk, hogy bővítsük bázisunkat? Hogyan tudunk még nagyobb szerepet betölteni a Munkáspárt életében?

Ezért szeretnénk, ha minél nagyobb számban jönnének el fiatalok, akik tagjai, szimpatizánsai a Munkáspártnak, a Baloldali Frontnak.

A Baloldali Front VII. kongresszusát és a Munkáspárt ifjúsági aktiváját Budapesten, a városi Paál László sétányon (a másnapi munkáspárti majális helyszínén) tartjuk, és várjuk a

Baloldali Front tagjait, szimpatizánsait, és mindazokat a 35 év alatti fiatal párttagokat, akik aktívabban szeretnék bekapcsolódni a választási program kidolgozásába, a fiatalok megszólításába.

Megvitatjuk a Baloldali Front elkövetkező kampányait, a politikai programunkat.

Sorra kerül – az alapszabályunk értelmében – az országos vezetőség és a felügyelőbizottság megválasztása.

Minden érdeklődő fiatalnak lehetősége van Budapesten maradni május elsejére is, de kérünk mindenkit, hogy legkésőbb április 25-ig ezt jelezze.

Szeretnénk kérni a Munkáspárt helyi vezetőit, tagjait, hogy támogassák a fiatalok részvételét, felutazását a kongresszusra és az ifjúsági aktivára. Minél nagyobb számban vesznek részt fiatalok, annál erősebben tudunk nekiindulni a következő éveknek.

Elvtársi üdvözléssel:

Székely Péter
a Baloldali Front elnöke

Változatlanul összetartanak

Gyakran elmegyek különböző összejövetelekre amelyek az lenne a célja, hogy a résztvevők beszélgessenek, cseréljék ki gondolataikat. Az emberek leülnek a fehér abrosz mellé, feszengnek, egyikük, másikuk köhécsel, de csöndben maradnak. Az asztalfőn valaki föláll, szíves szóval köszönti az egybegyűlteket és társalgást javasol, de kiderül, hogy ehhez senkinek sincs kedve. Gyorsléptű fehércsipesz asztonyok a vendégek elé tesznek marhapörkölttel, krumplival teli tálakat, amelyek gyors kiürülnek, aztán mindenki veszi a cókmojkját.

Ez a kép villant fel bennem, amikor a meghívásnak eleget téve elmentem a Munkáspárt Szeged városi és területi szervezetéhez kötődő munkástagozat találkozójára. Jöttem középkorú és idősebb férfiak, nők, kezét fogták, s egymás egészségéről, a mindennapokról érdeklődtek. Miután leültek a pogácsás asztalokhoz, s a saját pénzükről kértek innivalót, élénk eszmecsere folytattak, amelyből egyértelműen kitűnt, hogy elégedettek, mert gyerekeik legtöbbjének van állása, elfogadható fizetést kapnak, családjukkal rendszeresen berendezett otthonban élnek és az unokák csodálatosak.

Helyet kértem az egyik asztalnál, amely mellett három férfi arról beszélgetett, hogy ezek az összejövetelek azért hasznosak, mert az utcán kutyafuttában csak egy-két szóra áll meg az ember, de itt mélyrehatóbban lehet beszélgetni. Az 1991 óta működő szegedi munkástagozat összejöveteleinek fontosságát az is bizonyítja, hogy az évente megrendezett eseményen több mint harmincan vesznek részt.

A találkozók hangulatát mindig emeli, hogy az összejöveteleket rendszeresen összekapcsolják neves évfordulók, személyek ünneplésével. A szegedi munkástagozat legutóbbi találkozásánál szavalattal, a költő életútjának, munkásságának bemutatásával emlékeztek József Attila születésének századik évfordulójára. Következett a kötetlen beszélgetés. A mellett ülő Kosztor Gyula nyugdíjossal váltottam néhány szót.

– Hol dolgozott korábban?

– A Szegedi Kendergyár simítóüzemében negyven évig gépnél spárgát készítettem. A feleségem fonónő volt. Az

egész családnak, anyámnak, három testvéremnek is a kendergyár adta a kenyeret. Aztán tíz évvel ezelőtt nyugdíjba mentem. Nem bánom, mert lepusztult a cég. Most olasz a tulajdonosa, kirabol mindent, lecsökkentette a létszámot. Azelőtt a gyárban háromezren dolgoztunk, most százvalahány embert foglalkoztat a külföldi maszek.

– Miből és hogyan él?

– Havonta 43 ezer forint nyugdíjat hoz a postás, a feleségemnek harmincezer. Kettőnknek van 73 ezer forintja, de a rezszi nagyon sok. Alsóvárosi családi házban lakunk, konvektorral fűtünk, s a múlt hónapban 26 ezer forint volt a gázzámlánk. Nagyon nehezen tudunk kijönni. Ez egyébként nagyon sok ember gondja. A Munkáspárt alsóvárosi, kecskéslepi, hatyási és gyáláreai alapszervezetének a titkára vagyok, ismerem az errefelőlők küzdelmét a megélhetésért.

– A fiam nyomdász, van munkahelye. A 18 éves unokám a szentesi főiskola számítógép-programozó szakára jár, minden héten eljön hozzánk és elmondja, hogy miként jut előbbre a tanulmányaival. Arról is beszél, hogy a főiskola után lesz munkahelye. Ennek örülünk és annak, hogy mi, a munkástagozat tagjai rendszeresen találkozunk és összefogunk egymással.

Bánfi István 35 évig a sze-

gedi Felszabadulás Térszben traktorosként, majd raktárosként dolgozott. A hetvenes nyugdíjas férfi beszélgetésünk részletesen felidézte a hatalmas területen nagyszerűen működő és nemzetközi rangú szövetkezet emlékezetes múltját.

– Jól menő gazdaságban végeztem a munkámat. Búzárt, kukoricát, árpát termesztetek. Hatalmas üvegházban állították elő a friss, jóízű terményeket, nem olyan súlyokat, amelyekkel most a külföldi áruházcok kínálnak. Újszegeden külön lakatosműhelyben vállalatok megrendelésére is dolgozott a szövetkezet. Ha a traktorommal valami baj történt, másik műhelybe vittem, ahol gyorsan kijavították, s mehettem vele dolgozni. Jó brigádunk volt, összetartottunk, mindennap megcsináltuk, amit kellett. Sokat lehetett keresni a Felszabadulásban.

– Mi lett a szövetkezettel és önnel?

– A rendszerváltás után több kft. kezébe került. Maszekok működtek a sertéslepeten, a szárítóüzem is. A nagyhírű régi Felszabadulás összeomlott. Most 53 ezer forint nyugdíjat kapok. Sándorfalván családi házban lakom egyedül, mert 1996-ban a feleségem meghalt. Magam sütök, főzök, mosok, mint egy asszony. Három lányom van, kijárnak hozzám, de nem sűrűn, mert dolgoznak.

– Milyen érzés ezeken a munkástalálkozókon részt venni?

– Felüdül az ember. Köszönet érte azoknak, aki ezt működtetik. Ez egy igazi csapat, a munkások szervezete, amely összetart. Annak idején egymásnak építettünk házat, ha kell, most is segítünk barátainknak.

Tarnai László

MEGHÍVÓ

Minden érdeklődőt szeretettel meghívunk 2005. április 28-ára, csütörtökre, az ICAP (Kubai Népek Barátsága Intézet) Magyarországon tartózkodó két vezetőjének előadására.

Az ICAP feladata Kubában, hogy összefogja a kubai szolidaritási szervezeteket, a Kubával baráti mozgalmak munkáját, segítse reális információkhoz jutni az embereket. Ennek az intézetnek két, Kelet-Európával foglalkozó munkatársa látogat április végén Budapestre (jelen lesznek a munkáspárti majálison is, a Kuba-sátornán), és ezen a beszélgetésen, előadáson ismertetik az érdeklődőkkel a jelenlegi kubai helyzetet. Az előadás helyszíne: 1092 Budapest, Haller utca 26., a Baloldali Front klubhelyisége. Időpontja: 2005. április 28., 17.00 óra.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Hirdessen A Szabadság hetilapban!

Többszöri megjelenésnél kedvezményt adunk.

Részletes információ: Huszár Zsófia
Telefon: (06-1) 313-5420

Nyugdíjasok hat országból – Győrött Merénylet a természet ellen

A határon túli magyar idősök, nyugdíjasok szervezeteik nevében találkoztak Győrött, hat országból, hatféle életkörülménnyel. Egyszóval, hogy számot adjanak a Mosoni Duna mellett (a Hattyú panzióban, amely valaha a megyei tanács csónakháza volt) arról, amit a hivatalos meghívó úgy nevezett: Nyugdíjas sors a mai Kárpát-medencében.

Dunának, Oltnak egy a hangja – írta valamikor József Attila, rá is emlékeztek a résztvevők, mivel a közös sorsot fejezte ki. Ezúttal a nyugdíjasok életéről szolt a négy folyó városában a megbeszélés. Megnyitót tartott *Jankovits György*, a Magyar Nyugdíjasok Egyesületei Országos Szövetségének elnöke: „eltérő árnyalatú, történelmi helyzetek vannak mögöttünk – mondotta –, de hihetőbb lesz egy reményteli holnap, amely találkozik a hagyományteremtő szándékunkkal. Így keressük egymás tekintetét, a ba-

de más munkát is szívesen vállalnak. Már van olyan vélekedés: „a nyugdíjasok gyakorta többet dolgoznak, mint a közgazdászok”. S a közművelődésben nem mulasztják el a magyar értékek, Petőfi, Jókai hagyatékának népszerűsítését.

Drezdából NDK-s magyarok

De megemlékeznek a magyarok kitelepítéséről is, amit a Benes-féle doktrína alapján a polgári Csehszlovákia hajtott végre. Jóllehet, a nyugdíjas

rátságot, a kézfogást. Mindig a nagy történelmi csaták áldozatait voltunk, de bennünk a kézfogás és a barátság teremtő szándéka áll...”

Továbbá hangsúlyozta az elnök: akik itt vannak, az utóbbi években, hónapokban megtalálták a barátság építő szálait, a megyei elnökségek már működő kapcsolata révén. Ami a nagypolitika dolga, tegyék annak megvalósítóit, nekünk vagy egyik és elég megbeszélhivalónk...

Többet dolgoznak, mint a közigazgatás

Somogyi Bálint Dunaszerdahelyről úgy vallott: mintha hazajönnék ide! Esztendőök óta Lipót közszéggel igen gyakori a találkozás, hamarosan Öt-tvénybe készülnek. Majd ismertette a szlovák közigazgatási átszervezés „eredményét”: a hosszanti kerületekben ellehetetlenül a magyar tisztségviselők választása. Sem zsupán, sem helyettes nem lehet magyar, mert nem jön ki a választási létszám, olyan csekély a kisebbségben levők aránya. S ez az átszervezés révén jött létre. Mindez éppen a támogatások miatt lehet fontos tényező. A járásunkban van 35 alapszervezet, s mindössze három a városi jellegű település, tehát a munkát a falu igényéhez kell alakítani. A romló gazdasági helyzetet viszont az is mutatja, hogy a nyugdíjasok számára eddig ingyenes volt az üdülés, most mindössze 15-en mehetnek.

Komarno járás képviselőiben *Krauer Mária* főleg a nyugdíjas asszonyok kézimunkakörét dicsérte: terítőket hímeznek, s legutóbb a férfi énekharangok készítették a város címerét,

klubok mentesek a párt-, a nemzeti politikai küzdelmek-től. Képviselőik a nyugdíjas érdekeket szolgálja, amihez pedig pénz kell. De a szükségesség mindig elő tudja teremteni!

Volt, aki arról beszélt: „tanuljunk meg öregedni”, ez főleg lélektani folyamat. Az egészség megőrzésével a lélek is egészséges marad. Itt kérdezte talán *Galó Józsefné*, a Hajdú megyei szövetség elnöke: az anyagiak a nyugalomhoz mennyiben járulnak hozzá? *Somogyi Bálint* felelt rá: 2004 januártól változott a nyugdíjtörvény Szlovákiában, előnyükre, idén júniustól pedig garantálják az évi nyolc százalékos emelést! Illetőleg tavalytól a férfiak is kapnak özevgyi nyugdíjat elhalt társuk után.

Dr. Kulina Ferenc Teplicéről, Csehországból igen rosszul beszélt magyarul, de mint mondta: kezdettől cseh iskolába járt, mivel szüleit a Szudéta-vidékre deportálták az előzőtt németek helyére. S nemrégiben alakítottak magyar klubot, megünnepelték a Rákóczi-évfordulót, Kertész Imre Nobel-díját és *Galgóczi Erzsébet* műveiből tartottak irodalmi estet. Újabban Drezdából jelentkeznek valahai magyar fiatalok, akik még az NDK idején dolgoztak ott és megnősülve német állampolgárok lettek. Most így keresik a külhonba szakadt magyarokkal a kapcsolatot.

Örömteljes hírként számolt be *Polyákné Tárcki Éva* arról, hogy Kárpátalján 423-mal meghaladta a növekedés a gyermekáldásban a tavalyit! Jóllehet, mindössze harmincezer magyar él Ukrajnában és 1990-ben 137 rubel volt a nyugdíja, s ma is csak mintegy 11 ezer forintnak felel meg. De a nagyobbik baj, hogy a nyug-

díjak nem tartanak lépést a drágulással, és a kifizetendő összeg is hónapokat késik. Most kapják meg a januári nyugdíjakat... Azelőtt, a szovjet rendszerben mehetek ingyen üdülni a nyugdíjasok... Most a polgármester jószívűségén és lehetőségén múlik a dolog! Egyszeri támogatás.

Imre Margit Beregszászról arról beszélt: a nyugdíjas politika legyen nagypolitika-mentes. De a szegénység felett nem lehet szemet hunyni! Segít ugyan a járási szociális alapítvány, de azt feltölteni nem kis gondot okoz. Remélhetőleg az állami vezetők ezt is figyelembe veszik.

Nagy figyelem és érdeklődés közepette szolt Nagyváradról *Szombati Gille Ottó*, a színház volt rendezője: „Ez a korosztály igényli, hogy az áldott napugár érje őket is”. Dicsérte a Hajdú megyeiek segítő, kapcsolatteremtő készségét, hogy általuk például 50-50-en eljuthattak nyugdíjasok a helyi színház főpróbájára, olyanok, akik különben nem jutnának el színielőadásra. Javasolta, szervezzenek mielőbb Európai Nyugdíjas találkozót (bár nem lehet tudni, a nagy különbség okán, már ami a nyugati nyugdíjakat illeti, mivé lenne ez a megbeszélés?).

Bogdán Bertalan Sepsiszentgyörgyről adott hírt, arról hogy jártak már Veszprémben, Pécsen, Tiszafüreden, a szerbiai Magyarokánzsán – és Morvaországban, ahol magyarok élnek. S azt hangsúlyozta: „jőjenek csak nyugodtan az anyaországiak, lecsengett már az első mérge, nem fogad senkit köztözködés”. Már az emlékezés a távoli múltba viszi az indulatokat...

Pest megyéből *Flóris János* hírt adott egy kezdeményezésről: alapítványt szeretnének magyar emlékhelyek felkutatására a határon túlra. *Pásztai Ottó* Nagyváradról ajánlotta a hasonló szervezetük segítségét.

Az amerikai módszer

Megrázó volt *Losoncz Ella* hozzászólása Szabadkáról. A város ma is „községi” rangon működik, bár *Kasza László* miniszterelnök-helyettes a kormányban. A nyugdíjakat pedig, amelyek ma az átlagbér 58 százalékát teszik ki, egy amerikai szisztéma alapján annak 38 százalékára kívánják mérsekélni. Hiszen a nyugdíjalapokat a háború idején kifosztották – mint állítja –, és most nincs pénz az idősökre. A segélyszervezetek jóindulatára hagyatkoznak!

Érdekes és egyben jellemző példát említett *Danhauzer László* Tiszaujvárosból: valamikor a munkahely és a lakás miatt mentek oda dolgozni a fiatalok, akik ma már nyugdíjasok lettek. 1998-ban nyolc nyugdíjasklubjuk volt, most 11 van, szerencsére megértő az önkormányzatuk és kétféle forinttal támogatja évente a működésüket.

Volt még hozzászóló Szlovákiából, *Jónás Pál*, aztán *Vadkerti Zoltán* Nagyszalontáról, *Bujdosó Sándorné* Egerből és még sokan mások.

Jövőre veled ugyanitt – szeretnék a résztvevők, talán sikerül! Mindenesetre a kapcsolatfelvétel elindult.

Mártonfy

(Folytatás az 1. oldalról)

Mert az eső bemossa ezeket a szereket a földbe, megfertőzve a vízbázisokat, kutakat. És mivel a mérge hatóanyaga nem bomlik el, képes évek múlva is ölni, egészséget rombolni, mérgezni azt is, aki egyszerűen csak vizet iszik!

Önzés és haszonéhség

Pár héttel ezelőtt Dönci nevű fiatal cicám nagyon beteg volt. Rengeteget hányt, és szinte eszméletlenül feküdt két napig. Az orvos sem tudott segíteni rajta. Már vérző szívvel búcsúzni kezdtem tőle, amikor csodával határos módon erőre kapott. De még mindig látszik rajta, hogy nemrég még a halál torkában járt, mert viselkedése visszafogott, és fiatal kora ellenére szinte bölcs cica lett belőle.

Am ez a rejtélyes kór meglátogatta a többi környékbeli macskát is, fiatalokat, idősebbeket vegyesen. Aztán mikor utánajártunk kiderült, hogy mindannyian mérgezett egeret ettek! Mert néhány környékbeli gazda patkányméréggel irtja az egereket. És ez bizony nem jóték! Idegméreg! Aki meg-

eszi, borzalmas kínok között pusztul el.

Nos, ez az idegméreg kifejezetten kedvelt eszköze némely felelőtlen gazdának, aki ilyen módszerrel akarja kiirtani a rágcsálókat a földjéről. És ezzel együtt persze minden élőlényt, melynek a szervezetébe bejut ez a gyilkos szer.

Hiszen egyszerűen csak kiszórják, aztán otthagyják felelőtlenül. Így történhetett meg, hogy március 29-én és 30-án 118 darumadár pusztult el a Békés megyei Örménykút és Gyomaendrőd határában. Mert ettek abból a 40WSC növényvédő szerrel átitatott búzából, amelyet a területet művelő gazda rágcsálóirtás céljából szórt ki a földekre.

Am ezek a mérgek nemcsak a kisebb állatokat és a madarakat pusztítják, hanem az értelmetlen gyilkolási hullám már utolérte a nagyobb gerinces állatokat is. Az örménykúti eset után néhány nappal özekeket mérgezték meg Pitvarosnál. Az özeke borzalmas kínok között múltak ki attól a szertől, melyet rágcsálóirtás céljából szórtak ki a határba.

Az eszmei kár csak ezen két

esetben meghaladja a hatmillió forintot, nem beszélve a tömeges pusztulást okozó természetkárosítás büntetéről, mely két évi szabadságvesztéssel is sújtható. Am van egy olyan érzésem, hogy ez csak a jéghegy csúcsa. Az esetek nagy részéről nem értesül a média, de még a rendőrség sem. Itt egy elharpózott embertelen és kegyetlen jelenségről van szó, arról, hogy egyre felelőtlen gazdákat nem érdekli, hogy a permetszerek vagy idegméreg használataval mekkora károkat okoznak a természetben, az élőlényekben, mert önző módon csakis a maguk hasznát nézik.

A kártevőkkel együtt képesek kiirtani minden más, még a területen lévő élőlényt, csak-hogy pár literrel több boruk vagy néhány kilóval több gyümölcsük vagy termésük legyen. Az „élet tisztelete” kifejezés számukra semmit sem jelent. Ugyanúgy, ahogy a környezetükben élő más embertársaik egészsége és élete sem.

*

Mi lehet a megoldás erre az egyre súlyosabbá váló környezet- és egészségkárosító problémára? Nem elég az ipari környezetszennyezés, a benzin-gázok okozta üvegházhatás, most már egyes mezőgazdasági módszerek és némely, a környezetükkel paradox módon nem törődő emberek is komoly károkat okoznak.

Kíváncsian várjuk a környezetvédelmi, a mezőgazdasági és az egészségügyi tárca intézkedéseit ez ügyben. Vajon a május végén megalakuló úgynevezett Zöldkommandó tud-e tenni valamit azért, hogy megelőzhetőek legyenek a környezetet veszélyeztető balesetek, mérgezések és szennyezések is!?

Fort András

Felújításra váró Fekete-ház

Szeged egyetemi város, az oktatás mellett a tudományos tanácskozások egyik központja, ahol országos és nemzetközi konferenciákat tartanak orvosok, gyógyszerészek, biológusok, jogászok, pedagógusok, humán szakemberek. Ezeknek a jelentős találkozóknak a megrendezését gátolja, hogy a résztvevőknek nehéz helyet találni, ahol leülhetnek megbeszélni legfontosabb közös témáikat. Lenne hely a bölcsészkar auditorium maximumában, a Dugonics téri aulában, vagy a Szegedi Tudományegyetem nemrég megnyílt tanulmányi és információs központjában, de akkor ezek a termek nem biztosítanák a fiatalok megfelelő tanulási lehetőségét.

A szegedi Móra Ferenc Múzeumhoz tartozó Fekete-ház – amely arról kapta nevét, hogy falai feketednek – boltíves pin-céje tudományos konferenciáknak is helyet adhatna. A szegedi sétáló utcát rendbetették, s az európai örökségvédelmi szervezetek Europa Nostra-díjjal ismerték el, de a belvárosban sok a lepusztult épület, s ezek közé tartozik a történeti gyűjteményeknek, időszakos kiállításoknak is otthont adó Fekete-ház, amelynek helyiségei vízesednek, homlokzata omladozik. A múzeumot fenntartó megyei önkormányzat a jóváhagyott költségvetésében 14 millió forintot különített el a rekonstrukcióra, a város pedig 12 millióval járult hozzá a felújításhoz. De a munkálatok első üteméhez, azaz a homlokzat és a tetőter rendbetételéhez legalább 65-70 millióra van szük-

ség. A hiányzó pénzt pályázati forrásokból szeretnék előteremteni. Az lenne az optimális, ha az év második felében megkezdődhetne az épület teljes rekonstrukciója, amely 180 millió forintba kerülne.

Bozóki András, a nemrég hivatalába lépett új miniszter egyik nyilatkozatában kijelentette, hogy a művelődési intézmények felújítására és működtetésére az idei költségvetésben a kulturális ágazat büdzséjében megfelelő összeg áll rendelkezésre. Bizonyára színházlátogató lévén elsősorban azt hangsúlyozta, hogy a jövőben nagy figyelmet kell fordítani a rangos előadásokra, a kiváló mű-

vészek megjelenítésére, s arra is, hogy a nézők kényelmes körülmények között láthassák a produkciókat, s ne csöpögjön rájuk az eső – vagyis ezeknek a többségükben előregedett intézményeknek a felújítása sem odázható tovább.

Ezzel teljesen egyet lehet érteni, hozzátéve azt, hogy a színházlátogatókon kívül a tudományos tanácskozások résztvevői sem kedvelik, ha körülöttük penészesek a falak, s jéghideg helyiségekben kell összejönniük.

Tarnai

Gondolkodjunk együtt!

AZ OROSZORSZÁGI FÖDERÁCIÓ NAGYKÖVETÉNEK LEVELE A MAGYAR NEMZET FŐSZERKESZTŐJÉHEZ

Rendszeresen olvasom az Önök lapját, elsősorban a mai Oroszországgal kapcsolatos írásokat, azonban számos, a lap hasábjain megjelent és a második világháború befejezésének 60. évfordulójával foglalkozó cikk arra készítetett, hogy levéllel forduljak önöz.

A fasizmus felett aratot győzelem évfordulójának a küszöbén nyilvánvaló értetlenséget vált ki egyes írások orientációja. A szerzők kísérletet tesznek arra, hogy átírják a háború történetét, valamilyen módon igazolják az agresszort, és elferdítve a győztes hatalmak céljait, alábecsülik a hitleri Németország és csatlósai feletti győzelem jelentőségét. E cikkek írói tagadják Magyarország felszabadításának tényét, kijelentve, hogy a Vörös Hadseregnek Magyarországra jövele csupán azt jelentette, hogy a német megszállást szovjet megszállás váltotta fel. Olyan adatokat közölnek, hogy 600–700 ezer magyar állampolgárt deportáltak a Szovjetunióba, és írásaikban a szovjet csapatoknak a helyi lakossággal szembeni túlkapásait emelik ki.

Úgy látszik, hogy e cikkek szerzőiben egyvalami a közös, az, hogy semmibe veszik a valódi történelmi tényeket és dokumentumokat. Szándékosan elhallgatják, hogy mi okozta elsődlegesen Magyarország és az ország lakossága által elszenvedett veszteségeket és nélkülözéseket, vagyis azt, hogy mindennek az oka az volt, hogy a horthysta Magyarország részt vett a Szovjetunió ellen indított hitleri agresszióban és a szövetséges hatalmak ellen folytatott háborúban, de nem elsősorban azért, hogy a kommunizmus ellen harcoljon, hanem azért, hogy érvényesítse területi igényeit és területeket foglaljon el. E cikkek szerzői teljesen „megfeleltek” azokról a bűncselekményekről és rémtettekről, amelyeket a magyar megszálló csapatok, a büntetőosztagok és a csendőrség követett el szovjet Ukrajnában és az Oroszországi Föderáció szomszédos megyéiben.

A Második Hadsereg szétzúzása a Don-kanyarban arra kényszerítette a magyar uralkodó osztályt, hogy elgondolkozzon az eseményeken. Azonban Horthy és környezete, bár Sztálinhoz fordult, nem tudta kivézetni az országot a háborúból, mint ahogy ez Olaszországban, Romániában és Finnországban történt. Így Magyarország területé heves harcok színterévé vált.

A Vörös Hadseregrendkívül nehéz küldetés hárult Magyarországra felszabadításában. Szétverte a fasiszta-német hadsereget és Szálasi „nemzetvezetőt” követő cinkosait. A szovjet csapatokkal együtt a magyarországi harcokban részt vettek a román és bolgár hadsereg egységei. Az angol-amerikai légi-erő bombázta az ipari és közlekedési célpontokat. Így történt valójában Magyarország felszabadítása. Magyarország nem maga vált szabaddá, hanem harcokban szabadtották fel, és ezt nem a marslakók tették, mint ahogy ezt feltételezni lehetne egyes szerzők megnyilatkozásából, hanem a Hitler-ellenes szövetségben harcoló Vörös Hadsereg csapatai szabadították fel az

Valerij Muszatov

országot. A magyarországi harcokban közel kétszáz ezer katonát és tisztet vesztettünk. A német fasizmus és a japán militarizmus elleni világháborúban a szovjet nép több mint 27 millió fiát vesztette el.

A hadifoglyokkal és a Szovjetunióba deportált magyar állampolgárokkal kapcsolatban a következőket szeretném közölni. Az első magyar hadifoglyok 1941 végén jelentek meg a szovjet táborokban. 1945 júliusában a magyar hadifoglyok száma 425 319 volt. Huszonegyezer hadifogoly önként vállalta, hogy a demokratikus magyar hadseregben szolgáljon. 1944–45-ben 31 923 német nemzetiségű (sváb) személyt, köztük 10 934 nőt deportáltak Magyarországról. 1945 és 1949 között 29 101 személyt engedtek szabadon. 1947. február elsejei adatok szerint megközelítőleg négyezren haltak meg.

A háromhatalmi teheráni és jaltai konferencia tárgyalta azt a kérdést, hogy Szovjetunió a Német Birodalomnak és a csatlósainak területéről származó német munkaerőt használhasson fel, és a Hitler-ellenes szövetség angol-amerikai résztvevőinek részéről nem merült fel ellenvetés ezzel kapcsolatban. A jóvátétel egyik formájának tekintették. Országunk romokban hevert, a lakosság hatalmas veszteségeket szenvedett. Munkaerőre volt szükség a Németország és szövetségesei által lerombolt népgazdaság helyreállításához. Összesen 208 239 németet vittek munkára a Szovjetunióba.

Azt az állítást illetően, hogy a Szovjetunió megszállta Magyarországot, meg kell jegyezni, hogy a Vörös Hadsereg egységei annak során léptek Magyarországra területére, hogy folytassák a háborút, amelyet a német fasizmus és csatlósai ellen vívtak, azért hogy felszabadítsák Európát a barna pestis uralma alól, nem pedig azért, hogy idegen területeket foglaljanak el. A fasiszta erők szétzúzása az ország felszabadításán kívül az ország felszabadítását is jelentette, hogy a Szovjet Hadseregnek és a Szovjet-séges Ellenőrző Bizottságnak a magyarországi jelenléte az 1947. évi Párizsi békeszerződés megkötését megelőzően elősegítette a régi államgépezet lebontását, a háborús bűnösök felelősségére vonását, a fasizmus felszámolását, a zsidóellenes népiirtás megszüntetését. Magyarország köztársaság lett, sor került az első szabad parlamenti választásokra, amelyeknek egyáltalán nem a kommunizmus lett a győztese. Minden további változás a belpolitikai harcok következménye volt.

A Magyarországon állomá-

sozó szovjet csapatoknak az Ausztriával (1955 májusában) megkötött Államszerződést megelőző években az volt a feladatuk, hogy biztosítsák az összeköttetést az Ausztriában lévő szovjet hadseregcsoporttal. 1955 májusában Magyarország a Varsói Szerződés tagja lett. Viszont csak 1957-ben írták alá a szovjet csapatok magyarországi tartózkodásának státusáról szóló egyezményt. Egyébként 1958-ban Nyikita Hruscsov felajánlotta Kádár Jánosnak, hogy kivonja csapatainkat Magyarországról úgy, ahogy ez Romániával kapcsolatban történt. Azonban az MSZMP vezetősége nem fogadta el ezt a javaslatot.

1991-ig tartózkodtak szovjet csapatok Magyarországon. Úgy vélem, hogy sok éves magyarországi tartózkodásuk révén a magyar kormány jelentős anyagi eszközöket tudott megtakarítani a védelmi kiadások területén. Több tízezer magyar állampolgárnak volt munkahelye a szovjet katonai egységeknél. A szovjet csapatok nem avatkoztak be Magyarország belügyeibe. Egy kivétellel, ami az 1956-os felkelés leverése volt. Ezt a beavatkozást, amely a nemzetközi jog normáinak megsértését jelentette, 1992-ben elítélte az új Oroszország kormánya.

Van még egy kérdés. A Szovjet Hadsereg magyarországi tartózkodásával kapcsolatban egyes szerzők a „megszállás” szót használják, megfelelően a két blokk szembenállásáról, a „hidegháborúról”. A Déli Hadseregcsoport 14 évvel ezelőtt eltávozott Magyarországról. Viszont más idegen csapatok mind a mai napig Nyugat-Európában maradtak. Akkor ezeket minek kell tekinteni? Mi a rendeltetésük? Hiszen csak az elkövetkezendő években kerül sor az amerikai katonai jelenlét átrendezésére, de oly módon, hogy az Kelet-Európába kerül át. Mit írnak majd az újságírók, ha Magyarországnak a NATO kötelékében idegen katonai támaszpontokat kell befogadnia?

Még sokáig kutatás tárgyát fogja képezni a második világháborúnak és politikai következményeinek a története. Számos pontban összefonódik a múlt és a jelen. Az objektív álláspontot képviselő kutatók feladata, hogy kibogozzák ezeket a szálatokat. Az orosz-magyar kapcsolatoknak a távoli múltba visszanyúló és valóban egyszerűnek egyáltalán nem nevezhető története van. Azonban meggyőződésem, hogy mindkét országnak és mindkét népek alapvető érdeke fűződik ahhoz, hogy fejlessék az egyenjogú és jószomszédi kapcsolatokat. Ezért nekünk nem szabad csak a múltba tekinteni. A történelmi jelentőségű győzelem közelgő májusi évfordulója, amely az emlékezés és megbékélés jegyében zajlik majd, jó alkalom arra, hogy elgondolkozzunk a konstruktív és egyenjogú európai együttműködés fejlesztésének lehetőségeiről.

Remélem, hogy levelelem közölni fogja az Önök lapja.

Valerij Muszatov
Oroszország
magyarországi nagykövete

A nagykövet a levelet
A Szabadságnak is megküldte.

Ki legyen a köztársasági elnök?

Már hetek óta folyik a vita a parlamenti pártok között a leendő köztársasági elnökről. A hazai alkotmányjog értelmében az elsőszámú közjogi méltóságot az országgyűlés választja, ám a jelölt személyéről sem a kormány és az ellenzék között, sem a koalíción belül nincs konszenzus.

Az MSZP mintegy 57 százalékos többsége Szili Katalin mögé sorakozott fel, a szabad demokraták ellenben – mintegy visszaélve azzal, hogy 2002-ben a szocialisták nekik köszönhették kormányra jutásukat – nem támogatják a házelnö-

köt, mondván: nem óhajtanak pártpolitikust látni ebben a pozícióban. A néptribün szerepében tetszelgő fiatal demokráta pedig, bevetve a populista demagógia valamennyi kellékét, úgymond a közvélemény-kutatások eredményeire alapozva döntene arról, kit patronálnak a kérdéses poszt betöltésében: a legnagyobb ellenzéki párt a nemzeti nemlétező egységét kifejezni hivatott politikust látva szívesen a Magyar Köztársaság első embereként. Bármely oldal szemszögéből nézzük is a kérdést, az enyhén szólva nevetséges,

hogy még egy csupán szimbolikus jelentőségű személy kérdése is kicsinyes pártpolitikai köztévhúzás és ingyencirkuszhoz vezet. Am ami még ennél is lényegesebb, az az, hogy még a rendszerváltás hajnalán, 1989-ben a pártállam által is támogatott közvetlen elnökválasztás ellenében a parlament általi államfőválasztást emelték törvényerőre rendszerváltó honatyáink. Így az ország első emberének kijelölése – oly sok egyéb közéleti tevékenységhez hasonlóan, a nép felett játszódtó úri huncutsággá degradálódott.

B. Deák András

Amikor még a diszkó is „emberi” volt...

Manapság a diszkóról szinte csak rosszat hallunk. Drogosok, alkoholisták és bűnözőjelölt fiatalok bűnbarlangjaivá váltak világszerte, így nálunk Magyarországon is ezek a táncos szórakozóhelyek, ahol már nem a zene, a tánc, a szórakozás, a kulturált ismerkedés a jellemző, hanem a botrányos verekedések, a kábítószerrel rosszul lett fiatalokért száguldó mentőautók és az úgynevezett diszkós autóbalesetek.

Nem volt ez mindig és mindenütt így. Legalábbis a szocialista országokban, a hetvenes években, a nemzetközi építő- és üdülőtáborokban a diszkóklubok még kulturált szórakoztatást nyújtottak. Többször is jártam a fentebb említett időszakban Lengyelországban, a Német Demokratikus Köztársaságban és természetesen ná-

lunk, Magyarországon nemzetközi ifjúsági táborokban, ahol szinte minden este rendeztek diszkót. De ezek a táncklubok egészen mások voltak, mint a mostaniak. Eleve halkabban ment a zene, és nem volt agresszív, nem voltak zavaró fényeffektusok, nem volt férfisztriptíz, sem „leszbi show”. A kábítószerrel még csak nem is hallottunk. Alkoholt sem árúsítottak, csak üdítőitalokat és szendvicset – mindezt filléréért. A lemezlovas nem hergelt, szugérálta a közönséget, hanem segédeivel együtt tanította a résztvevőket kulturáltan táncolni. A tánc szünetében tréfás vetélkedőket rendeztek, vagy valamilyen kedves humoros jelenetet adtak elő.

Egy ilyen nemzetközi építő-tábor diszkójában, Brandenburgban ismertem meg fiatal-

emberként életem első nagy szerelmét, az NDK-s Martinát. Azóta már biztos nagymama, de szeretettel emlékezem vissza első közös szerelmünkre, fergeteges táncainkra, az első igazi csókra.

Napközben dolgoztunk, délután strandoltunk vagy kirándultunk, esténként táncoltunk, szórakoztunk, ismerkedtünk. Ezekből a kapcsolatokból nem halálos autóbalesetek, hanem sok esetben többgyermekes házasságok születtek!

Persze mindez nem jöhetett volna létre, ha nincs szocializmus. A nemzetközi táborokat ugyanis elkötelezett ifjúkommunista népművelők, szervezők irányították és nem profitéhes menedzserek.

Dezső László
Esztergom

Fiatalok és a baloldal

Nemrégiben egy konferencián egy munkásmozgalmi aktivista arról beszélt, hogy a mai tizenhuszonéves korosztály tagjait milyen nehéz a szocializmushoz kötődő jelszavakkal megnyerni. Mi lehet vajon ennek az oka? Egyfelől arról van szó, hogy az elmúlt másfél évtized során olyan új generáció nőtt fel, amely a Kádár-rendszert nem ismerhette, legfeljebb – már amennyiben egy részük érdeklődik a közélet iránt – a hazugsággörgő propaganda által terjesztett rémhíreket hallhatja róla. Az ifjúság legnagyobb hányada pedig nemes egyszerűséggel fittyet hány a politikára. Vagy azért, mert a hírműsorokból szinte csak a honatyák folytonos egymásmutogatását látják, vagy azért, mert rohanó, túlhajszolt életükben a létfenntartás mögött minden háttérbe szorul. Pénzközpontú, sikerorientált, az egyéni boldogulási módot előtérbe állító világunkban nem könnyű feladat a nagy cél érdekében fiatalok tömegeit megmozgatni. Ennek ellenére azonban nem szabad feladni a reményt, hiszen az eltelt évtizedek számos átélője, szemtanúja él még, aki személyes élményeivel, tapasztalataival ismertetheti meg a fiatalokat, összehasonlítva a régiéket a mai viszonyokkal. Ragadjunk meg minden lehetőséget, hogy felkeltjük a fiatalok érdeklődését!

A közelgő májusi is kiváló alkalom, hogy a politika felé tereljünk az ifjabbakat.

B. D. A.

Félttem a munkámat

Nagy örömmre szolgál, hogy kezembe került A Szabadság című hetilap. Úgy érzem, megtalálom segítségével ismét a helyes utat, amit 1985-ben fiatalon céltudatosan elkezdtem. Sajnos 1990-ben a politikai változás olyan hamar jött és olyan hamar felborított mindent, hogy mi, kommunisták még a mai napig sem tudtuk felfogni, helyet találni az új rendszerben. Ezért is örülök a lap létezésének! Örülök, hogy előfizetője lehetek. Fiatalon kerültem a KISZ tagjai sorába, majd voltam jutalomüdülésen a Szovjetunióban. Voltam gyárakban, kolhozokban, megismerkedtem fiatal kommunistákkal, akik igenis komolyan képzelték a jövőt, szerveztek. Büszkéek voltak a szocializmus világtörténelmi útjára. A 88–89-es években mint hadiüzem működött a gyár, ahol dolgoztam alapszervezeti titkárként. Ma vállalkozó vagyok – és milyen a sors fintora: a

tőkés kizsákmányoló gyáraknak vagyok a beszállítója.

Sajnos jelenleg nem vállalom fel nézeteimet. Ugyanis ahol élek, minden vezető testület a jobboldali pártokhoz húz. Mint annyiszor a történelemben, most is úgy érzem, bár illegálisban, de még sokat tehetek a legszembetűnőbb ügyért: a kommunizmus világtörténelmi elterjedéséért. Régi vezetőink, Kádár elvtársék is illegálisban kezdték. Ma a többi pártnak könnyebb a helyzete.

A hangzatos tervek, elképzelések mind-mind a tőkés rendszer érdekeit szolgálják. Kevesen maradtunk régiiek, de talán jobb is így! Most a mai kommunista pártot csakis az elszánt, tenniakaró tagok támogatják. Engedjék meg nekem, hogy egyelőre neved megadásán kívül támogassam a pártot, sajnos féltennem kell a munkámat.

Üdvözléssel:
Egy háttérharcos

Javaslataink

A Munkáspárt Külső-ferencvárosi alapszervezete 2005. április 13-ai aktívülésén Paulik Péter előterjesztésében fontos kérdéseket tárgyalt meg.

Véleményünk szerint a választási felkészülés során különös hangsúllyal kell követelni az alábbiakat:

1. Az öt százalékos választási küszöb eltörlését, ami a népképviseléstől jelentős rétegeket zár ki.

2. Más pártokkal közösen lépünk fel az ajánlószelvények számának a választók létszámához történő arányosításáért. (Ne mindenütt 750 szelvényt

kelljen gyűjteni, hanem a választók százaléklékának megfelelő mennyiséget.)

3. Folytassuk a harcot a képviselők visszahívhatóságáért!

4. Javasoljuk a közvetlen köztársaságielnök-választást.

5. Követeljük a „titkosítások” rendszerének átláthatóságát. Ne lehessen a közvéleményt érdeklő tényeket évtizedekre titkosítani.

6. Kettős állampolgárt ne lehessen választani, illetve ne tölthessen be állami vagy közalkalmazotti tisztséget.

Tánczos Imre
titkár

III. fejezet

Budapestre visszatérve aláírtam a szerződést a „Magyarország felfedezése” sorozat szerkesztőségével. Közben kiszállt fejemből a „gigantománia” füstje, vállalkozásom témájául az összes szocialista város helyett csak Komlót választottam.

A készülődés-útrakelés általában nem szokott különösebb gonddal járni, de most nehezen tudtam rászánni magamat, hogy ha időlegesen is, de elváljak Zsuzsától. Kapcsolatunk első heteiben jártunk, munka után megvártam a kiadó előtt és kézen fogva elindultunk. Minden szabad percünket együtt töltöttük, én, az örökös korai fekvő hajnalig ültem vele presszóban, öt-hat feketekávé is megittunk, mindegyikbe három cent konyakot beleöntve – a köznyelv ezt „mazzagos kávénak” nevezte. Hajnalban váltunk el egymástól.

Karácsony után felmentünk a Bakonyba, a gézaházi menedékházba. Mivel nem voltunk házastársak, nem alhattunk volna egy szobában, úgy hidaltuk át a helyzetet, hogy elkértem a húgom személyi igazolványát. Szilveszter hajnalban jöttünk le a zirci állomásra. A ködös országúton velünk szemben egy szovjet tankoszlop vonult valahová, a harckocsik teljes némaságba burkolódtak, mégis átfutott rajtam 1956 októberének emléke és védelmezően Zsuzsa elé álltam.

Komló út sokszor szóba került köztünk. Bármilyen szilárdnak is éreztük a kapcsolatunkat, mindketten számtalan szerelmet láttunk kialudni környezetünkben pusztán amiatt, mert a pár egyik tagja hosszabb időre eltávozott valamilyen okból. Nem akartuk megkockáztatni az elszakadást, úgy egyeztünk meg, hogy az egyik hét végén én jövök haza Budapestre, a következőn ő utazik le hozzám Komlóra.

Zsuzsa kikísért az induló esti gyorsvonathoz. Egyikünk sem szerette a látványos, szentimentális búcsúzkodásokat. Sokat emlegettük apómat, aki Lillafüredre utazott egyhetes üdülésre, és abban versengett élettársával, hogy melyikük ír majd hamarabb levelet a másiknak, aztán az elválás pillanatában előkaptak egy-egy borítékot és átnyújtották egymásnak. Zsuzsa hallgatagon várakozott a pályaudvar peronján, próbáltam felvidíteni, egy képzeltbeli német tisztet utánoztam, aki kiadja a menetparancsot a katonáinak:

– Richtung nach Komló! – ha így mondják németül azt, hogy irány Komló! –, mégis vigasztalan arccal nézett a távolodó szerelvény után. Most is elfogott a desperádó vállalkozásaimmal szokásosan együtt járó szorongás, gyomrom úgy összehúzódtott, mintha egy fa tetejéről estem volna hasra.

Pécsről busszal mentem tovább, mire Komlóra értem, szerencsére már bealkonyodott, azért mondom, hogy szerencsére, mert ide este kell megérkezni. A sötétben nem látszik a Szénosztályozó felől áradó porfelhő, amely percek alatt feketére festi nemcsak a száradni kiakasztott mosott ruhát, de a frissen lehulló havat is, az Erőmű füstje, a kőbányából felszálló sűrű szemcsefátyol. A hegyszőlő magasából letekintve csak az utak és az üzemek hosszan futó-kanyargó, egymást keresztező lámpasorai fénylenek. Az idegenből érkezett szemlélő azt képzelheti, hogy egy világváros képében gyönyörködik – aztán a hajnali fények hamarosan eloszlatják ezt az illúzióját.

Kérésem szerint az új kökönyösi munkásszállóban kaptam helyet – épp a „Cszizmosos” vezető talponálló fölött. Az órát nyugodtan eldobhattam volna, mert anélkül is pontosan tudtam, mikor van éjfél: akkor, amikor az utolsó vendég úgy bevágja maga mögött a kocsmáját, hogy csörömpölve kitörik az üveg. A reggel hat órát pedig az jelzi, hogy az első hajnali kuncsafatok rugdosni kezdik az ajtót.

A mintegy 25 négyzetméteres szobában négy ágy állt, de egyedül használtam, csak a legkeményebb téli napokon, mikor a mecseki utak járhatatlanná váltak és a környékről bejáró bányászok nem tudtak hazajutni a munkásbuszokkal, telepítették be hozzám „társbérloknét” két-három embert.

Ilyen alkalmi vendégeket csak ritkán tettek be, kényelmesen élhettem a szobámban. A körülmények meghaladták az általam ismert munkásszállók színvonalát, a szobához egy mosdó is csatlakozott egész napos melegvízszolgáltatással, és rendszeres takarítást is biztosítottak. A Komló Bányász futballcsapata akkoriban még az első osztályban szerepelt, sőt, egyszer a Magyar Kupát megnyerve nemzetközi küzdelmekben is részt vett, edzője maga az Aranycsapat egykori balhátvédje, Lantos Mihály volt. A játékosok velem egy folyosószakaszon kaptak helyet, a napi két edzés között és mérkőzések előtt itt pihenték ki magukat. Ha a hét végén otthon játszottak, néha megnéztem a meccsüket, alkalomadtán el is beszélgettem velük. Többségük magából Komló-

Moldova György

Az utolsó töltény

– NEGYEDIK KÖTET –

ÖNÉLETRAJZI TÖREDÉKEK

Részletek megjelenés előtt

ból és a környékbeli sváb falvakból került ki, egyiküket „Kripl”-nek, vagyis „nyomorék”-nak hívták, a nevét sürgősen meg kellett változtatni, ha jól emlékszem, „Komló”-ra keresztelték át. Képességek tekintetében a baloldali középpályást, Baumholtz tartottam a legtöbbré. Technikás játékos volt, emellett a kezdést jelző sípszótól a lefújásig robotolt, több fővárosi csapat is el akarta vinni, de a karrierje idő előtt félbeszakadt. A futballista sorozatos fegyelmetlenségéért többször is kapott büntetést, de egy alkalommal betelt a pohár – a szó szoros értelmében. A futballista egy alkalommal kiment a sikondai strandra, berúgott, egy öregembertől elvette a sörösorsóját, televizelte és úgy adta vissza – ahogy ez kitudódott, s örökre eltöltötték. A cipője benn maradt a szertárban, talpán a bőr stoplik gondosan meg voltak faragva. Ha alkalmi meccset játszottunk, ezt húztam fel.

Dezső intézkedései nyomán megkaptam a kedvezményes étkezési lehetőséget és a bányajárást engedélyező hivatalos papírt is, elindulhattam tehát Komló „meghódítására”.

*

Soha nem állítottam fel előzetes terveket, hogy miképp gyűjtöm majd össze a megírni szándékolt riportkönyv anyagát – ehhez túlságosan is tiszteltem az előttem álló, még ismeretlen valóságot. Mindig engedtem hatni magamra a tényeket, általában rájöttem, hogy „szűkebbre kell vennem az optikát”, vissza kell szorítanom szokásos gigantomániás elképzeléseimet. Előfordult, hogy menet közben magán a témán is igazítottam, például egyszer a Víziügy országos állapotáról szóló felmérésbe kezdtem, aztán egy Balatonról szóló könyv született belőle.

Valahová persze mindig le kellett tennem a lábamat, itt Komlón logikusnak látszott, hogy egy szénre épült város megismerését a bányákkal kell kezdeni. Kiindulásként a Mecseki Szénbányászati Tröszt három nagy komlói egysége közül a legkisebbet, Béta bányát választottam, úgy gondoltam, a szerényebb árnyok folytán itt könnyebben kiismerem magam, elegendő tapasztalatot szerzek a további tájékozódáshoz.

Kint Bétán meglepő rend fogadott – és nem olyanféle, melyet órák vagy legfeljebb napok alatt szoktak rögtönözni egy-egy fontosabb látogatás tiszteletére, pontosabban megtévesztésére. Az udvaron, de mint később kiderült, lent a bányában is szemégyűjtő vasosarokat állítottak fel, s ha valaki mellédobta a hulladékot, felszedték vele. A folyosófalakat különféle világos árnyalatokra festették, abból a feltételezésből kiindulva, hogy a bányászok így inkább meggondolják, hogy nekikidőljenek-e a „sittes” munkaruhájukban. Jót kell hinni az emberekről és ettől hátha valóban jók is lesznek.

A legérdekesebbnek mégis azt találtam, hogy az aknatornyokat a szinte kötelezőnek mondható fekete helyett sárga-kékre festették. Így szinte világított a kék ég háttérében. A helybeliek ezt a színt a bánya igazgatójáról „Gungl kéknék” nevezték el. Gunglnak aznap reggel be kellett utaznia a pécsi trösztözhöz, ezért a fogadásomat K.-ra, a bányamérnökség vezetőjére bízta. A hatvan év körüli férfi készségesen állt rendelkezésre:

– Mire kíváncsi, Moldova úr? Hol kezdjük?

– Ha lehet, szálljunk le és nézzünk körül.

Átmentünk az öltözőbe, csodálkoztam, hogy a szokásos lemezről készült szekrények helyett magasba felhúzott vállfalak lógnak az utcai ruhák.

– Nem féltik az emberek a holmijukat?

– Miért? Eddig nem loptak? Egyszerűen kihajlították a szekrény tetejét és azt vettek ki belőle, amit akartak. El sem tudja képzelni, hogy mennyi kosz gyűlt össze azokban a szekrényekben! Három kocsi való ganéjt, dögölt egeret, hernyófészket, rothadó ételt szedtünk ki az aljukból. Ma már van, aki fehér ingben jár be dolgozni.

Három év múltán most szállok le először a bányába, minden lassabban megy, mint régen. Szomorúan tapasztalom, hogy a fejem nem lett kisebb az idők folyamán, a legméretesebb „kobak” is szorít, ki kell szedni belőle a bőr védőbetétet. K. vigasztalóan megjegyzi:

– A katonaságnál ismertem egy ezredest, annak akkora feje volt, hogy csak ló gázalarcot tudott használni. Ahhoz képest a magáé kismiska.

A kapát sem tanultam meg rendesen feltekereni, most is csomóban gyűrődik a gumicsizmában, de hála a sok gyerekkori mezítláb eltöltött nyárnak, így sem törí a lábamat. Felöltözökde majd magamhoz veszem a lámpát, kipróbálom, vállamon keresztülvetem az összekötő készülék tokjának hevederét. A felszerelés mindenestül nyolc-tíz kilót nyomhat, de ezen senki sem könynyithet. Intek:

– Indulhatunk.

Kísérőm lekasztja a személyi márkákat a tábláról, ezek sorszámmal ellátott fémkorongok, a rendszet innen ellenőrizheti, hány ember és személy szerint ki tartózkodik lenn a bányában. Ez főleg egy katasztrófánál válhat fontossá, bár ke-restek már a műszakokat túlhalv bányászokat, elbujdosó fiatal segédmunkát is.

(Később lent Dorogon hallottam egy régi szokásról vagy törvényről. Eszerint ha a bányász lent meghal és felhozzák a testét, a család végkielégítést vagy nyugdíjat kap utána, de ha a holttestet nem találják meg és lent marad, a bánya megadja neki a teljes fizetést, épp úgy, mintha dolgozna. Az aknász minden névsorolvasáshoz szólított a halottat, aztán beírta a neve után, hogy le-szállt, naponta három műszak bérét fizették ki utána. Egyszer, még 1912-ben az Augustus aknán egy vájár már nem bírta a munkát és félt, hogy nem tudja felnevelni a családját, szánt szándékkal előidézett egy omlást, olyan helyet keresett hozzá, hogy sohase kerüljön elő a teste. Az asz-szony anyyi pénzt kapott utána, hogy még iskolázni is tudta a gyerekeket.)

Később rákérdeztem, de Komlón nem fordult elő hasonló eset. Ha napok múlva is, de mindig felhozták az áldozatot holttestet.)

A kashoz megyünk, a csatlósok üres és teli csilléket rángatnak, ez a liftszerű alkalmatlóság elsősorban teherszállításra szolgál, várnunk kell, amíg szabadná válik. Vizsgálom magam, félek-e, de semmi hasonló nem érkezik, sok évvel ezelőtt az első leszállásomnál sem fogott el a szorongás. Sohasem tartottam túl nagy becsben a magam irháját, ezért általában jól viseltem el a veszélyesnek látszó helyzeteket. Nyugodtan ültem a műtrágyaszóró repülőgépen is, amikor alig két méterre a földtől a bokrok tetejét sűrűlt. Egyszer, mikor a „Mandarin, a híres vagány” című novellám megfilmesítésére készültünk, leereszkedtünk a fővárosi csatornarendszerbe, a veszély tudatánál akkor is erősebb volt bennem az érdeklődés, a figyelés kényszere. A körút alatt kanálisszakaszon egy oldalsó kis betonjárdán haladva észrevettem, hogy filmrendező társam két ujjáról is hiányzik egy-egy percc, ezért milyen bizonytalanul próbál támaszt keresni a csúszos oldalfalon.

Néhány perc várakozás után beszálltunk a kasba, lábamat térdben előírászerűen megrogyasztottam, egy csengőjel után zuhanunk lefelé, lámpámmal magam elé világítok a kas alá, csupa sár, fentről sűrűn csöpög a víz. Egy idő után a levegő mintha nyomná a dobhártyámat, hogy ki-egyenlítődjék a nyomás, kinyitom a számat. Mintha enyhén be volnék rúgva, mozdulataim hol túl szűkké, hol túl szélessé válnak, a kísézőm hozzám intézett szavait is nehezen fogom fel. A levegő enyhén dohos és bágyasztó, aki nem szokott hozzá, elálmosodik tőle.

A rakodón szállunk ki, ez tágasra kiképzett, jól megvilágított bányatér, itt sorakoznak az elszállításra váró üres és teli csillék. Béta kis bányája, itt nem jár személyszállító kisvonat, az úgynevezett „népes”, a távolságok sem jelentősek, gyalog indulunk befelé.

Egy darabig nagy szelvényű főkeresztvágatban haladunk, a falat megbízható szürke idomkövek borítják, a veszteglő csilléket és a síneket le-számitva nem sokban különbözik valamilyen ré-gibb építésű pincétől. Innen letérünk egy szűkebb keresztmetszetű vágatba, itt már nehezebb a járás, híg, vékony sárban gázolunk, a főtéről csövek lógnak le, vizet és levegőt továbbítanak, ötször-hatszor is szétvágán bennük a fejemet, ha nem védené a műanyag kobak.

A fejtés bejáratától támfákba kapaszkodva ereszkedünk lefelé. Maga a tulajdonképpeni ter-

melés, a szén jövesztése mindig két szint között folyik, egy vagy több úgynevezett támadó gurítót hajtának ki, erre merőlegesen indulnak ki a fejtések a széntelepek vonulási irányának megfelelően.

A kíséző bányamérnök menet közben folyamatosan magyaráz, egykori csillés múltam tapasztalataira támaszkodva ezt-azt meg is értek a fejtegetéseiből, de a lényegét, az összképet se-hogy sem bírom felfogni. Számos más tulajdon-ság mellett a három dimenziós, vagyis térben való látás képessége is hiányzik belőlem, csak síkban tudok gondolkodni, így nem értem a bányaszerkezeti rendjét sem. Próbálok néhány irány-mutató kifejezést, mondatot feljegyezni, amelyekből majd fent kis segítséggel összeállíthatok egy legalább sematikus áttekintő képet, de ezzel sincs szerencsém, a golyóstollal írt sorokra rácsöpög a víz és foltokká mos mindent. Megköny-nyebbülök, mikor elérünk a vájvégre, ezen a helyen újra felfoghatóvá válnak számomra a dolgok.

Benézünk a fejtésbe, most épp áll a munka, mert meddő kőzet, fehér trachidolerit vetődött bele a szénrétegbe, ezt kellene kikerülni. Egy másik szakaszon „brandosodott” a szén, a láva valamikor a földtörténeti ősidőkben természetes kokszá égette, nem sokat ér, a hamu tartalma hatvan-hetven százalékos, a normál széné hús-huszonöt, csak a Rákosi-korszakban próbálták valódi kokszként felhasználni.

Mivel a munka amúgy is áll, az egyik bányász-tól elkérem a réselőkalapácsot, benyomom a szénfalba. Tartani is elég, különösen amikor ráz-kodik a süritett levegőtől, de nem csak tartani kell, hanem terelni-kifordítani a szent.

– Engem nem fáraszt annyira – mondja a rése-lő gazdája –, mert ismerem a fogásokat. Lendü-léteből emelem, nem erőből, mint maga.

A munkatér szűk, a levegő erősen felmelege-dett, a hangok hol felerősödnek, hol váratlanul elnyelődnek. Az ember elbizonytalanodik, úgy érzi, bármelyik pillanatban bekövetkezhet egy előre nem kiszámítható katasztrófa.

– Nem félnék?

– Aki fél, az elmegy innen, vagy le sem jön. A bányába nem lehet úgy leszállni, hogy az ember a halálra gondol.

– Vannak olyan jelek, amelyek figyelmeztet-nek az omlásveszélyre?

– A főtéről – a vágat „mennyezeteről” M. Gy. – apró széndarabok hullanak le és a fenyőtámok elkezdnek recsegni. Éppen azért kell a fejtésnek legalább a felét fenyőtávval biztosítani, a kemény-fábol készült tán jobban bírja a terhelést, de nem jelez.

Lejebb már elhárult az akadály és folyik a jö-vesztés, az alacsony fejtésben térdén állva dolgo-zik a vájár.

– Ülve nem jobb?

– Úgy nem lehet erőt adni bele.

Leértünk az alsó szintre, innen már kifelé ha-ladunk.

– Hogy lehetne könnyíteni valamit ezen a munkán? A szovjet és a lengyel bányákban a fej-tés úgy megy, mint ahogy a kombájnnak aratnak a búzatáblában.

– Nem a jóindulatlan múlik, a mi meredekek dő-lésű, vékony telepeinken nem válik be a gépi jö-vesztés. Vettünk egy nyugatnémet Loebé masi-nát, a legmodernebb típus, csak épp itt nem haszn-alható, többet áll, mint dolgozik. A rakodásnál is próbálkozunk korszerűsíteni, de a legáltaláno-sabb eszköz ma is a jó öreg szivlapát.

– A formája miatt hívják így?

– Azért is, meg azért is, mert a szívre hat. Ta-lán a kiszolgáló munkánál és a kézi szerszá-moknál lehetne javítani a helyzetet. Az ácsolás-hoz szükséges fát „piramis technikával” kézről-kézre adogatják le a fejtésbe, nincslegendő biztosítószerkezetünk, nincs feszításmunka, sőt, lát-hatta, megfelelő réselőnk sem. Kétféle magyar géppel dolgozunk, egy hat és egy kilenc kilóssal.

– Mi a különbség?

– Ha lefelé jövesztünk, elvileg a nehezebbet kellene használni, a gyakorlatban viszont azt, amilyen éppen van. Hoznak ide bemutatóra nyu-gati gyártmányú réselőket, könnyűek, kezelhető-ek, a bányászok mindig azt mondják, dugjuk el, ne adjuk vissza.

*

A technikai elmaradottságnál is leverőbbnek tűnt a bányászok egykedvű, sőt, nyomott hangu-lata, a munkájukat elvégzendő robotnak tekintik, semmi másnak. A bányászok az „hőskorszakban”, az 1950-es években sem azért szálltak le, hogy a békeharcban újabb csapást mérjenek az imperia-listákra, hanem a kereseti lehetőség vonzotta őket. Tagadhatatlan tény viszont, hogy akkoriban egymást követték a kezdeményezések, amelyek a termelés mennyiségét és a minőségi mutatókat igyekeztek emelni. Lényegileg magasabb helyek intenciójára indultak el, de jelentős munkásréte-geket mozgattak meg.

(Folytatjuk)

Siker együtt vagy sehogy!

Szokásos konzultációs értekezletükre érkeztek Budapestre hétfőn a Munkáspárt megyei elnökei. A fórum nem döntéseket hoz, egymás tapasztalatait cserélik ki, elmondják véleményüket a párt előtt álló feladatokról.

Ezúttal is szinte mindenki jelen volt. Kivétel most akadt. Mindenki hiányolta Somogy, Bács-Kiskun, Zala és Heves megye elnökét. Túl vagyunk a Központi Bizottság márciusi és áprilisi ülésén, a pártellenzék ügyét lezártuk, most már minden erővel a 21. Kommunista Kongresszusra és a jövő évi választásokra kell készülni. Tenni való pedig van bőven, hiszen lemaradásban vagyunk a jelöltállításban is, a pénzügyítésben is. Minden jelen lévő megyei és

budapesti elnök elmondta: a Munkáspárt vagy közösen, együtt ér el eredményt a választáson, vagy sehogy sem. A pártnak van esélye az országos listán, ehhez pedig minden megyében kell megyei lista. A pénzügyítésrel kapcsolatban Nógrád megye elnöke például elmondta, hogy nekik két év alatt hárommillió forintot kell összegyűjteni, és ebből talán egymilliót kapnak vissza. De tudják: Nógrád négy választókerületével kicsi megye, segíteni kell Zalán,

Vason és más megyéken, ahol kevés a párttag. De megteszik, mert sikert csak közösen lehet elérni. Szinte mindenki egyetértett azzal, hogy a Munkáspártot most jobban kedvelik az emberek, a parlamenti pártok iránt meg nő a bizalmatlanság. Nem véletlen, hogy sokan követelik a képviselők mentelmi jogának megszüntetését, a visszahívhatóság bevezetését, a korrupcióval való leszámolást. Mindez növeli a Munkáspárt esélyeit, de kihasználni csak akkor tudjuk, ha mindentől lesz jelöltünk, összegyűjtjük a minimálisan szükséges pénzt.

– Munkatársunktól

Jól szerepelt a munkáspárti Kisgömböc

Ötödik alkalommal rendezték meg Gyula városában a Böllérfesztivált. Ebben a városban nem könnyű ilyen versenyen helytállni, hiszen sokan dolgoznak a Gyulai Húskombinátban, de sok háznál vágnak ma is disznót, úgyhogy itt mindenki szakértőnek számít.

A Munkáspárt második alkalommal állított ki csapatot. Vezetője igazi profi, a húskombinát munkása, Szőke János, akiről jól ismerünk a Központi Bizottság tagjaként is. Mellette szorgoskodott felesége, Szőkéné Fazekas Katalin, Szombathelyi Ferenc és Szombathelyi Ferencné, Megyeri János és Megyeri Jánosné. A csapatban a hússzeletelés igen fontos feladatát az idején Thürmer Gyula látta el.

A munkáspárti csapat már tavaly is indult, és az idején hagyományt tették a részvételt. A vörös sapkás Kisgömböc csapat helytállt. A tizenegy induló csapat közül az ötödik

helyre futottak be, ami egy hellyel jobb, mint tavaly. Kati asszony „orjalevesét gyöngyössel” a zsűri tagjai külön is dícsérték. De nem vallott szégyent a csapat a toroskáposztával, a sült karajjal sem. A májjal töltött szűzpecsenye igazi ínycsiklós bizonyult.

Hurkából-kolbászból, na meg a toroskáposztából a nézőközönség is vásárolhatott. A hozzá dukáló pálinkát a helyi párttagok hozták, akik méltán voltak büszkék házipálinkájukra. A gyulai alapszervezet pénztárába mintegy húszezer forintot tettek be aznap, és ez mind a választási felkészülésre

megy. Nagy Sándor gyulai párttitkár jó gazdaként mindig ott volt, ahol lennie kellett. Hol kolbászt árult, hol a párt elnökét hozta össze egy kis beszélgetésre a gyulai közélet képviselőivel. Öröm volt látni, amit a gyulai elvtársaink tetek! Így is lehet dolgozni!

– Tudósítónktól

ANYÁK NAPI

képeslapokat lehet rendelni

Szigeti Endrénéél

(1082 Budapest, Baross u. 61., telefon: 334-1509/23), 12 forint/darab áron, utánvétellel is.

Ezres klub

Legutóbb két hete adtunk hírt az Ezres Klub életéről. Akkor klubunk taglétszáma 130 volt, mára a szám 162 főre gyarapodott. Közülük 14 budapesti, 18 vidéki. Ez azt is jelenti, hogy egy kicsit gyorsítottunk az ütemen, hiszen mindennap két új tagtársunk jelentkezett, s nőtt a vidéki támogatók aránya. Gratulálunk és csak így tovább!

Az Ezres Klub tagjai (tényleges befizetők): Csikány Józsefné, Német János, Nagy Zoltánné, dr. Thürmer Gyuláné, Lovász Dezső, idősebb dr. Thürmer Gyula, Thürmer Gyula, dr. Zentai Arthúrné, dr. Logvinov Veronika, dr. Gesztesi Ferenc, Farkas Ferenc, Schmal Jánosné, dr. Rikli Erzsébet, Lichtenstein Róbert, Szikra Lászlóné, Benkő Viktorné, Kapcsos Emil, Kapcsos Emilné, Szemők Lászlóné, Erdős István, dr. Majercsik János, dr. Nagy László, Varga Antalné, Parizek Henrik, Szőnyi István, Komlós Andor, Komlós Andorné, dr. Hajdú József, Tóth Erzsébet, Rác Sándor, Wenczel Tiborné, Lahos Pál, Kajli Béla, Benkő Viktor, Hegedűs Sándorné, Hegedűs Sándor, a Munkáspárt XIV. kerületi nőtagozata, Borsi Sándor, Borsi Sándorné, Hamar József, Kovács József, Elekes Imre, Király István, Dikó Miklós, Czikora Gyula, Csajbók Ferenc, Csajbók Ferencné, Szádváry Gyula, Kuppis Ferenc, Kibili

Vannak sikerek, de gyorsítani kell

Jánosné, Balogh Péter, Orsovai Imre, Hosszú Gyula, Kovács Jánosné, Bozó Mihályné és Bozó Mihály, Göcző András, Pigniczky Ferenc, Gávai Ferenc, Fekete Rezső, dr. Bárdos György, Élő László, Szabó Lászlóné, Szécsi Ferenc, Szuresik István, Sipos Sándor, Végh László, Kalapos Pálné, Kalapos Mária, Urbán Sándor. Köszöntjük új tagjainkat: Bebesi Béla és Bebesi Béláné, Csikány József, Vadász Miklós, Korponai Sándor és Korponai Sándorné, Hortalyák Dezső, Timár János András, Timár Jánosné, dr. Majercsik Jánosné, Szili Lajosné, Nagy János, Varga Antal, Rác István, Gula Sándor, Arató István, Nagy Jenő, Kocziba Miklós, Rózsa Miklós, Búzás Imre, Magyar László, dr. Vincze János, Tüdő László, Sztanity Ferenc, Sztanity Ferencné, Kohlné Petneházi Katalin, Szél Ferenc, Sztajko József, Szabó György, Nyitrai Lajonka, Schön Judit, Kozári Józsefné dr.

Emlékeztetjük az Ezres Klub minden tagját, hogy mindannyian meghívást kaptunk a Központi Bizottság – dolgozói aktívával kibővített – ülésére. Találkozunk április 13-án, szombaton 10 órakor, a Munkáspárt budapesti székházában.

Emlékeztetjük az Ezres Klub minden tagját, hogy mindannyian meghívást kaptunk a Központi Bizottság – dolgozói aktívával kibővített – ülésére. Találkozunk április 13-án, szombaton 10 órakor, a Munkáspárt budapesti székházában.

Emlékeztetjük az Ezres Klub minden tagját, hogy mindannyian meghívást kaptunk a Központi Bizottság – dolgozói aktívával kibővített – ülésére. Találkozunk április 13-án, szombaton 10 órakor, a Munkáspárt budapesti székházában.

Lapunkat rendszeresen szemlézi Magyarország legnagyobb médiafigyelője az

OBSERVER

1084 Budapest, Auróra u. 11.
Tel.: 303-4738, Fax: 303-4744
E-mail: marketing@observer.hu
http://www.observer.hu

VESZTESÉGEINK

Dr. Bittmann Ernőné, aki 1946 óta volt tagja a pártnak, 78 éves korában elhunyt. Győr és környéke alapszervezet

Lantos Emil, aki 1945 óta volt a párt tagja, 82 éves korában elhunyt. Karancslapujtói alapszervezet

Szabó István, aki 1945 óta volt tagja a pártnak, 86 éves korában elhunyt. Búcsúztatása május 4-én 17 órakor a Kerepesi temető szóróparcellájában lesz. Budapest, VIII/1. alapszervezet

Ötvös József, aki 1952 óta volt tagja a pártnak, 74 éves korában elhunyt. Kisvárdai alapszervezet

Mándoki István, aki 1953 óta volt tagja a pártnak, 84 éves korában elhunyt. Budapest XIV/3. alapszervezet

Berta Jánosné, aki 1937 óta volt tagja a pártnak, 94 éves korában elhunyt. Budapest, Külső-ferencvárosi alapszervezet

Andra Jánosné, aki 1937 óta volt a párt tagja, 103 éves korában elhunyt. Zuglói kommunisztái megrendüléssel vették tudomásul Mária néni halálát. A párt nőtagozata épp a napokban készült a születésnapra köszöntésére. Budapest XIV/3. alapszervezet

EMLÉKÜKET KEGYELETTEL MEGŐRIZZÜK

PETÍCIÓ

az Amerikai Egyesült Államok és Magyarország kormányaihoz

Mi, magyarországi politikai, civil és kulturális szervezetek tagjai, valamint békeszerető, antiimperialista, humanus magán-személyek, a szocialista Kuba és a kubai nép barátai, akik résztvevői voltunk a 2005. április 23-ai demonstrációnak, tiltakozunk és elítéljük az Egyesült Államok és szövetségeseinek, többek között a Magyar Köztársaság kormányának azon kísérletét, hogy a genfi Emberi Jogok Bizottságánál olyan határozatot fogadtassanak el, amely elítéli a Kubai Köztársaságot.

Az Egyesült Államok minden évben benyújtja (eddig mindig más országgal) egy indítványt az ENSZ Emberi Jogok Bizottságához, amelyben kéri a bizottságot, hogy közleményben ítélje el Kubát az emberi jogok megsértése miatt.

Az Emberi Jogok Bizottsága – annak ellenére, hogy vannak olyan tagjai, akik komolyan hisznek az alapító célok fontosságában – elvesztette a hitelét. Teljes mértékben az USA kormányának politikai manipulá-

ciójává vált, aminek leglátványosabb példája, hogy elutasította azt az indítványt, amely elítélte volna az Egyesült Államok guantanamoi koncentrációs táborában folyó kínzásokat és az emberi jogok semmibevételét.

A politikai nyomásgyakorlás egyik eszköze ez a minden évben beterjesztett nyilatkozat, amelyet Magyarország is minden évben támogat. Ezért követeljük a magyar politikai élet szereplőitől, de legfőképpen a

magyar kormánytól, hogy idén ne támogassa az Egyesült Államok eme mocskos és hazug támadását Kuba ellen.

A kialakult helyzet megváltoztatása érdekében követeljük:

– Vessenek véget a Kuba elleni blokádnak!

– Állítsák le a szocialista Kuba elleni USA-terrorizmust!

– A magyar kormány ne támogassa a Kuba-ellenes határozatokat!

– Szabadságot az öt bebörtönzött kubai hazafinak!

– Szüntessék meg a guantanamoi koncentrációs tábor!

El a kezekkel a szocialista Kubától!

Ki az imperialista seregekkel és bázisokkal!

Le a megelőző háborúval és az amerikai birodalommal!

Budapest, 2005. április 23.

MEGHÍVÓ

A Kádár János

Baráti Kör

2005. április 28-án, csütörtökön 17 órakor előadással egybekötött vitafórumot rendez a Budapest XIV. kerület, Ilka u. 32. szám alatt, amelyre tisztelettel meghívjuk.

Az előadás témája:

Népi írók (Veres Péter, Erdei Ferenc) közéleti tevékenysége a kádári szocializmusban.

Vasas–Ezredvég zenés irodalmi estek

A Vasas Szakszervezeti Szövetség székházának dísztermében (1086 Budapest, Magdolna u. 5–7.)

2005. április 29-én 17 órai kezdettel

„MAGYARNAK SZÁMKIVETVE”

Zenés, irodalmi est József Attila emlékére

Közreműködnek:

Horváth Erika énekművész,

Kassai Franciska előadóművész,

Csák József, a Magyar Állami Operaház magánéneke,

Hegedűs Valér zongoraművész,

Papp János Kazinczy-díjas színművész

A jegyek ára egységesen 200 forint.

A Munkáspárt internetcíme: <http://www.munkaspart.hu>

I. Sz.